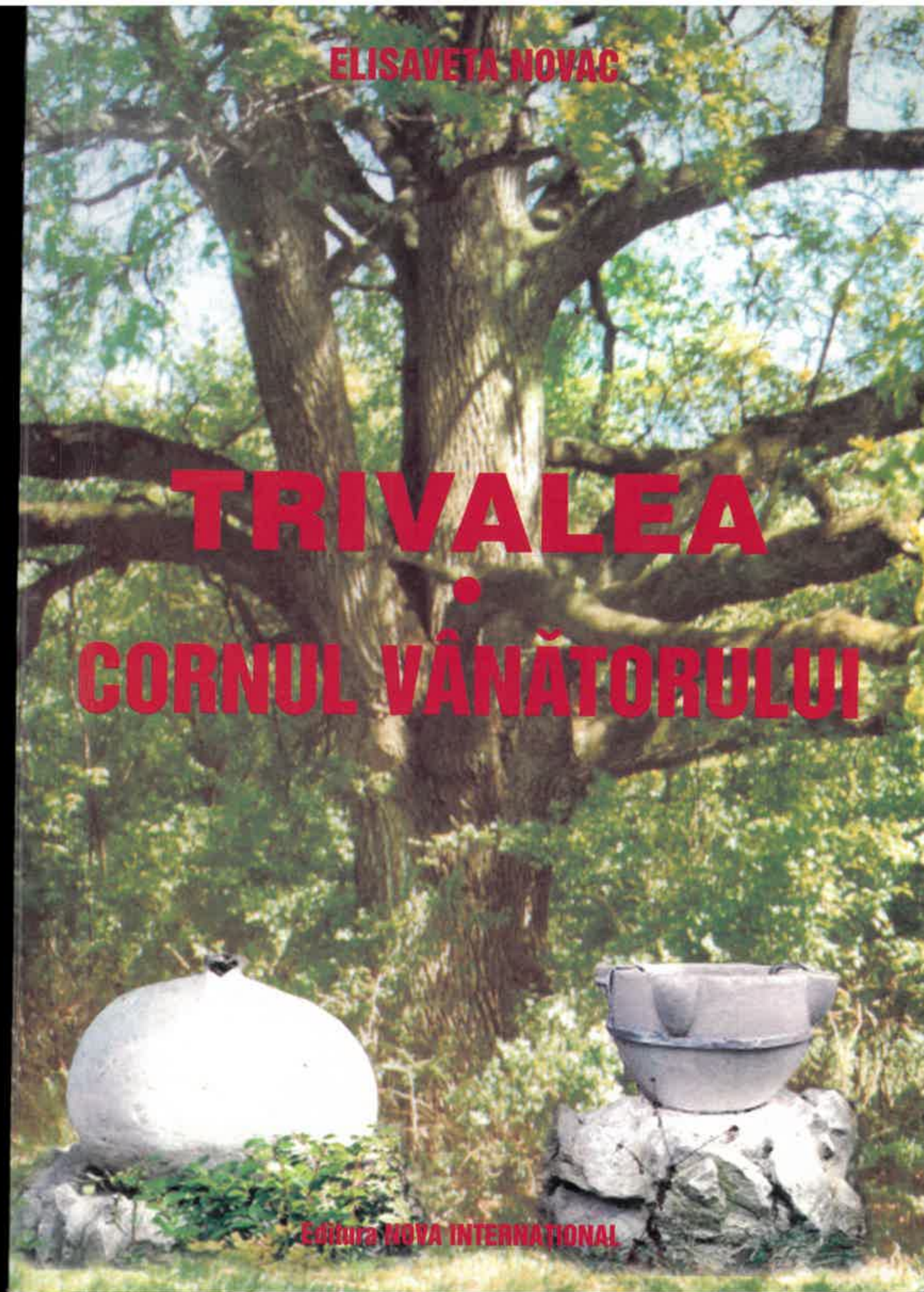

ELISAVETA NOVAC
TRIVALEA
•
CORNUL VÂNĂTORULUI
Editura NOVA INTERNATIONAL

ELISAVETA NOVAC

TRIVALEA
*
CORNUL VÂNĂTORULUI

legendă şi istorie

Editura Nova Internațional

Coperta I: Arbore secular din Parcul Trivalea
Bolovanul lui Mircea cel Mare
Piua în care se pisa meiul
Coperta IV: Foişorul de la Complexul turistic "Cornul Vânătorului"

Tehnoredactare computerizată: Mirela Florea
Corectură: Prof. Constantin Cârstoiu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

NOVAC, ELISAVETA
Trivalea - Cornul vânătorului : legendă şi istorie / Elisaveta Novac. - Piteşti : Nova Internaţional, 2008
ISBN 978-973-88669-3-5

821.135.1-91-34
630(498 Piteşti)

Bătrânii copaci sunt coloanele cerului.
Când îi veţi doborî pe toţi,
Firmamentul se va coborî peste voi !

Din legendele unei lumi străvechi

Bătrânul voievod venea pe cal gânditor, înconjurat de câțiva din oamenii de nădejde ai Măriei Sale. Traversa pădurile şi dealurile şi munții, el, domnitorul Mircea cel Bătrân, rămânând adesea cu sufletul risipit peste priveliştile aprinse ale toamnei. Ziua de octombrie era fierbinte şi strălucitoare. În drum parcurgea sate şi cetăți, dar interesul Înălțimii Sale, acum, la vremea bătrâneților, era pentru locuri de închinăciune. Coborâse Dealul Piteştilor dinspre podgoriile cu iz de tulburel şi, traversând târgul, a intrat în pădurea care duce către Cotmeana şi Cozia pe care însuşi Măria Sa le-a ctitorit.

Dar şi către Bistrița şi Arnota, Hurez, Polovragi şi Tismana...

Avea voievodul, în clipele de linişte, dorința de a călători prin țara pe care o păstorise şi o lărgise şi o lungise dar, mai ales, o păstrase liberă şi neatârnată : *Io Mircea mare voievod şi domn singur stăpânitor a toată țara Ungrovlahiei şi al părților de peste munți, încă şi spre părțile tătăreşti şi herțeg al Amlaşului şi Făgăraşului şi domn al Banatului, Severinului şi de amândouă părțile peste toată Podunavia, încă până la Marea cea Mare şi singur stăpânitor al cetății Dîrstor.* Aşa stă scris şi se citeşte în *porunca* adresată Tismanei la 23 noiembrie 1406.

Şi era Mircea cel Mare *Principe între creştini cel mai viteaz şi cel mai ager*, apărător al unor străvechi pământuri româneşti, diplomat chibzuit, commandant viteaz care a ştiut, când a fost nevoie, să arate duşmanilor tăria armelor noastre, bun gospodar care a înțeles că țara e cu atât mai puternică cu cât întocmirile sale sunt mai bine aşezate

S-a rânduit, prin faptele sale, printe marii conducători ai neamului nostru.

El era printre cei care schimbau sultanii de la Poarta Otomană.

Acum aluneca pe roibul straşnic înşăuat, străbătând pământul țării tăcut şi lăsând gândul să plutească pe aripile cerului

care era roşu de razele soarelui ce tocmai asfinţea. Înainta cu smerenie ca într-un templu rostuit din copacii cu crengile răvăşite spre crugul înaltelor lumi. Muzici stelare fremătau în sufletul împăratului iar păsările zburau grăbite, spre cuiburile lor de pe ramurile ori din scorburile copacilor. Se simţea smuls de sub tăvălugul vieţii şi atras de pacea blândă şi ocrotitoare a spaţiului păduratic încărcat de cântec, răcoare şi mistere. Căuta cu privirea vraja izvorului din valea plină de frunzare cu umbre odihnitoare la poalele cărora se scurge cerul cu dulcea clipă de vis şi de înălţare.

După ce a făcut o plecăciune de credinţă în faţa Schitului vechi, rostuit din bârne groase de stejar, care se ridica semeţ pe un dâmb înalt, a tras aproape, la Hanul Vechi pe care-l cunoscuse şi în alte călătorii, poposind aici odată cu căderea nopţii.

Bucurie şi emoţie s-a risipit în jur. A fost primit voievodul împreună cu ceata de călăreţi de către cei câţiva oameni care serveau la han şi mese s-au întins cu bunătăţi şi vinuri scumpe. Curtea se umpu repede cu dregători şi curioşi, că iubit era pricipele român de lumea de pe întinsul principatului său.

Însuşi părintele stareţ de la schit a fost prezent, binecuvântând clipa şi pământul sfânt al ţării.

Vodă a rămas în picioare, cu mâinile împreunate, în capătul dinspre răsărit al mesei lungi de lemn, rugându-se în faţa măreţiei lui Dumnezeu şi mulţumindu-I pentru harul din ceruri bogat cu care îl binecuvântase de-a lungul întregii sale vieţi.

Bolovanul lui Mircea cel Mare

Călătorise nu o dată prin părţile noastre marele voievod, ci de multe ori, în timpul războaielor cu turcii. Combaterea ameninţării otomane, direct şi indirect, a reprezentat preocuparea de căpetenie a viteazului voievod pe cuprinsul întinsei sale domnii.

Trecuse pe-aici într-o vară fierbinte din primii ani de domnie şi, trăgând la han, oştenii săi şi-au legat caii, mulţi la număr, de copacii din jur. Se spune că doar calul lui Mircea rămăsese nepriponit, întrucât, dând ordine pentru ofensiva

următoare, domnitorul rămăsese călare. Privind în jur cu ochiul ager de strateg, a zărit peste potecă în valea pârâului ce purta spre Argeş o apă limpede şi sclipitoare, un bolovan mare şi rotund ca un glob pământesc.

Ochii domnitorului s-au sprijinit de luciul şi perfecţiunea pietroiului. L-a fixat mult timp şi un zâmbet i-a înflorit în colţul gurii :

- Să vină patru oşteni la mine, acum ! a strigat voievodul, făcând semn cu mâna. Calul s-a ridicat pe picioarele din spate şi s-a răsucit de câteva ori în cărare...Valea căpătase un ecou de putere şi de măreţie. Popoare de păsări se întreceau cântând imnurile lor măiestrite. Pădurea căpătase strălucire şi vrajă. Cei patru s-au apropiat, plecându-şi respectuos frunţile.:

- Poruncă, Măria Voastră !

- Coborâţi, voi, în vâlcea şi-mi aduceţi mie bolovanul acela rotund !

Cei patru tineri ajunseră dintr-o săritură în vâlceaua adâncă şi luară pietroiul pe care-l aşezară în faţa hanului, la îndemnul mai-marelui lor, gândind la ce o să-i fie de folos voievodului, că oricum, greu cum e, mai mult de atât nu se poate urni. Mircea cel Bărân ghicindu-le gândul le spuse:

- Îmi priponesc calul de el, oştenii mei, îmi priponesc calul !

Calul lui Vodă va fi legat de acest bolovan, iar din piua de piatră de alături, roibul meu va mânca grăunţe şi va bea apă. El merită o astfel de onoare, nu credeţi ? Şi zâmbi din nou voievodul către oşteni.

Altfel piua de piatră o puteţi folosi la măcinarea grâului şi meiului, ca până acum.Să vă faceţi mămăliga şi pâinea de care aveţi trebuinţă.

Fierarul, care tocmai verifica potcoavele cailor, înfipse un belciug de fier în vârful bolovanului şi, de-atunci, de câte ori trecea pe la han, Mircea cel Bătrân îşi priponea calul de acest **bolovan** care a rămas ca un blazon, aici, la **Cornul Vânătorului**, alături de **piua de piatră** de care nu s-a atins nimeni niciodată şi care poartă cu ele, şi astăzi, amintirea bravului voievod muntean.

Vânătoarea domnească

Şi a petrecut voievodul român cu oştenii săi o seară de neuitat la hanul de lângă Schit şi s-au bucurat şi au uitat de grijile vieţii. Dregătorii Piteştilor au pus la cale, pentru a doua zi, o vânătoare, spre a onora trecerea lui Mircea cel Bătrân prin plaiurile argeşene.

Pregătirea partidei de vânătoare a început de cu seară, întrucât gonacii urmau să ajungă din timp în adâncurile codrilor, împreună cu ogarii, să alunge vânatul către locul întâlnirii cu Măria Sa Mircea cel Mare.

A doua zi de dimineaţă, când Vodă sărută cu privirea răsăritul de soare, pregătirile erau terminate. Bătrânul domn a primit cu voioşie vestea şi straie specificice vânătorii şi arc bine intins i s-au dat.

Au pornit apoi cu caii la pas, către locul hotărât dinainte. Vodă mergea în faţă, pe un roib de culoarea roşietică a frunzelor de toamnă, potcovit proaspăt şi bine echipat. Afundându-se în codri, părea că se leagănă pe deasupra copacilor auriţi şi că duce pe umerii lui bătrâni aripi ce-l ridică în calde văi cereşti. Concertul păsărilor l-a făcut să tresară în şa şi din când în când simţea hurducăturile bolovănoase ale drumului păduratic.

Se-auzea sunetul de corn al vânătorului departe, departe... prin liniştea codrilor.

Cerul se îngemăna cu pământul într-un singur rotocol, iar timpul bătea în poarta lumilor înarmat cu veşnicie. Se simţea puternic şi tânăr voievodul. Aerul proaspăt îi răvăşea simţurile şi amintiri alese îl vizitau în templul pe care-l traversa, visând cu ochii deschişi

Mergea la vânătoare.

Simţea că va fi o vânătoare domnească, unică şi irepetabilă.

Trosniturile de sub copitele cailor şi freamătul uman din jur îl treziră din visare. Un gonac tânăr se-apropie, în fuga calului, spre locul pe unde înainta Înaltul Domn strigând :

- Măria Ta, se-apropie vânatul !

Vodă ridică arcul şi-l întinse potrivindu-l la ochi cu atenţie. Ceilalţi erau cu privirile ţintă când la domnitor, când la ceata de cerbi şi căprioare care venea spre săgeţile lor, hăituită de strigătele puternice ale gonacilor şi de lătrăturile câinilor.

Din rândul necuvântătoarelor alungate din codri, se desprinse deodată un cerb uriaş, un exemplar rar, un fel de rege al codrilor de aramă, de-o frumuseţe inimaginabilă, cum nu-i fusese dat domnului român să întâlnească, în expediţiile lui cinegetice, până astăzi.

Întreg grupul de vânătoare fu uimit la vederea unei astfel de apariţii miraculoase.

Cerbul stătea drept, cu coarnele mari răvăşite ca nişte ramuri împodobite de lăstari şi privi o clipă spre Împărat cu ochii larg deschişi şi încărcaţi de lumină. Îndată se lăsă pe genunchii picioarelor din faţă, aplecându-şi până în pământ podoaba cu care era încoronat. Părea un sol al marilor codri care i-au fost aproape şi l-au slujit cu credinţă pe domnul muntean în luptele sale împotriva duşmanilor de neam şi de ţară.

Se întâlneau, aici, în universul pădurii, pentru prima oară, faţă în faţă : doi regi.

După câteva clipe cerbul se ridică, mai privi o dată spre voievod şi porni semeţ, răsucindu-şi capul spre cer şi continuându-şi drumul, urmat de lumea sa, prin codri pe care-i împărăţea.

Ropotul copitelor, prin golurile pădurii, sparse liniştea şi încremenirea.

Mircea cel Bătrân socoti semnul unei pronii cereşti această apariţie în pragul dinspre apus al vieţii sale şi ochii i se umeziră de emoţie şi de bucurie, iar braţul cu arcul alunecă pe lângă şaua roibului său, care la rândul lui rămăsese ca de piatră înfipt pe cele patru picioare.

Întreg grupul părea împietrit şi aştepta un gest al voievodului care nu întârzie:

- Daţi-mi cornul, cornul vânătorului !

Şi a sunat retragerea răsucind calul înapoi pe cărarea spre han. Ceilalţi îl urmară în linişte pătrunşi de măreţia clipei pe care

au trăit-o în codrul secular din vecinătatea Piteştilor. Voievodul privi cu evlavie cornul din care vînătorii sunau. Îl răsuci în mână, atingându-l cu luare-aminte şi gândi :

- Asta, da, vânătoare domnească !

Nu purta, voievodul, alături cu sine pe şa, trofeul marelui cerb, ci sufletul acestuia respirând prin inima codrilor şi privirea lui limpede ca o apă de munte din care se adapă curcubeul. Purta cu sine viaţa şi comuniunea dintre animal şi om. Purta cu nobleţe bunătatea care nu este slăbiciune divină, ci şansa dăruită omului de către Dumnezeu spre schimbare.

La han, ceru să i se toarne vin în cornul de os lung şi strălucitor, ţintuit în margini argintate şi bău apăsând pe îndemnul ca de-acum înainte **Cornul Vânătorului** să se cheme acest han şi, după ce dădu vinul pe gât, îl agăţă de trofeul unui cerb bătrân, fixat în peretele de bârne groase din lemn.

Gândul său pluti din nou spre regele codrilor, spre bucuria de-o clipă pe care a trăit-o la ultima lui vânătoare domnească.

Înfipt în jilţul de lemn crustat, Măria Sa Vodă s-a adâncit din nou în gânduri şi a privit spre trecut şi spre viitor, proiectând călătoria ce urma într-un timp atins de aripa fermecată a miraculosului etern.

Un bătrân scripcar zâmbind cu tot chipul şi privind fix la domnitor începu să legene o baladă veche a locurilor, o baladă pe cât de reală, pe atât de fascinantă, care atinse din nou coardele sensibile ale celor din jur.

Maria Sa se sprijini în sceptru şi încuviinţă din cap să cânte, să dea bucurie în inimi şi să lumineze întunericul din suflete.

Şi versurile baladei despre *puiul de cerb* începură să curgă, risipindu-se în încăpere şi făcând să se topească petele negre ale gândurilor :

Trăiau cândva într-o pădure
un moş bătrân cu baba lui,
trăiau sărmani uitaţi de lume
în adâncimea codrului.

Şi moşul n-ar fi vrut nimica,
ci numai moartea şi-o dorea,
dar baba ar fi vrut să aibă
un suflet tânăr lângă ea.

Să fie un copil cuminte,
un căţeluş ori un pisoi
voia să simtă cum mai creşte
o nouă viaţă lângă ei.

Aşa gândea sărmana babă,
iar moşul nu voia nimic:
„-Ce-mi trebuie o grijă nouă,
sunt prea bătrân, sunt prea calic”.

Dar Domnul se-ndură de dânşii
şi-un pui de cerb că le-a trimis,
un pui de cerb cu stea în frunte,
gonit din codri şi rănit.

Săgeata-i străpunsese gâtul,
din rană sângele-i curgea
şi lacrimi mari curgeau din ochi-i
frumoşi, rotunzi ca de mărgea.

L-a sărutat pe frunte moşul,
miloasă, baba l-a spălat
şi priveghind cu grijă mare
ei rănile i-au vindecat

Întinereau văzând cu ochii
moşneagul şi cu baba lui
şi se făcuse luminoasă
întunecimea codrului.

Bucuros era sărmanul pui
zburda şi el din loc în loc,
venise cu o vrajă nouă
de strălucire şi noroc.

*

Dar într-o zi trecu pe-acolo
feciorul unui împărat,
cu ceata de curteni cu arcuri
şi cu ogarii la vânat.

„- Dă-mi mie cerbul tău, bătrâne,
şi-ţi dau pe el tot ce doreşti !
- Nu pot, chiar de mi-ai da pe dânsul
comorile împărăteşti !

- Te duc la Curtea mea, moşnege,
cu baba ta, vă fac boieri,
dă-mi cerbul tău cu stea în frunte
şi-ţi dau şi cinste şi averi !

- Nu-mi trebuie averi şi cinste,
sunt prea bătrân să le primesc,
dar dacă vrea să vină, cerbul,
eu bucuros ţi-l dăruiesc".

Atunci minune fără seamăn,
întreaga lume ce văzu,
văzu cum cerbul dă din coarne
de parcă-ar spune : "nu voi, nu" !

„- Nu vreau să vin la Curtea voastră,
îndată cerbul a vorbit,
voi mă doriţi ca pe-o podoabă,
ei sufletul mi l-au dorit.

Tu m-ai rănit la vânătoare,
ei rănile mi-au vindecat,
în strălucirea Curţii tale,
eu m-aş simţi încătuşat.

La curtea ta, aş fi o fiară,
O bucurie pentru proşti,
La casa lor sunt o comoară
Pe care-n veci n-ai s-o cunoşti".

Plecă pe gânduri voievodul
şi cugetă că nu-i de-ajuns
să fi bogat, trufaş şi falnic
de măreţia ta pătruns.

Mai trebuie să ai un suflet,
un suflet bun şi iubitor,
de vrei să fi iubit de oameni
şi de podoaba codrilor.

Nepreţuită rămase şi această agapă, la **Cornul Vânătorului**, pentru Mircea cel Mare, care s-a înviorat şi a cerut pregătirea cetei de oşteni pentru continuarea drumului, prin codri şi peste coline, spre locurile atinse de har şi de veşnicie.

Cornul Vânătorului

- Credem, domnule Liviu Iliescu, că toţi stejarii de aici de la **Cornul Vânătorului** poartă cu ei istorii rostite de călătorii care au poposit prin locurile acestea, bunăoară despre strămoşii lor, arbori de care s-au legat caii oştenilor, ne-or spune multe cei patru stejari care susţin foişorul din curte, amenajat în stil tradiţional românesc.

Lăsând gluma la o parte, totuşi de unde aveţi legendele atât de frumoase şi reale care ţin de timpurile eroice ale istoriei noastre naţionale ?

- Sunt istorisiri despre vremea lui Mircea cel Bătrân, călător pe aceste locuri, care fac bine sufletului şi trezesc dragoste şi pietate pentru istorie şi pentru vremurile de mult apuse. De îndată ce am devenit manager la **Cornul Vânătorului**, am gândit că omul modern are nevoie să se smulgă din timpul prezent şi să trăiască în spaţiu natural şi într-un mod cultural, devenind cunoscător şi depozitar al legendelor şi istorisirilor despre locurile în care se retrage pentru clipa de răgaz. Sunt legende pe care le-am aflat de la lumea mai veche din mănăstiri. Bunăoară, un bătrân egumen le-a transmis prin izvorul viu al limbii, iar eu, refăcând **Cornul Vânătorului**, m-am simţit atras de poveştile vechi şi dator, în acelaşi timp, să le trimit în lume. Să le fac să bată din aripi în libertate şi să sfinţească duhul locului.

Nu doar cu mâncare se hrăneşte fiinţa umană.

Cultura apără sufletul unui popor şi cred că adevărata libertate a omului se află în cultură şi în credinţă.

- Se observă uşor că tot complexul poartă amprenta unor rostiri din vechime, cum ar fi prezenţa elementelor de tradiţie populară românească mai în tot locul.

- Da, în adevăr, amenajate în stil tradiţional, **poarta, foişorul, căsuţele** păstrează multe elemente din stilul vechi românesc. Foişorul suspendat este, aşa cum puteţi vedea, susţinut de patru stejari. Dotat cu o masă rotundă din lemn de brad, aminteşte de masa din căminele părinţilor şi bunicilor noştri. Arhitectura deosebită a căsuţelor se încadrează şi ea armonios şi perfect în cadrul natural.

Copacii seculari creează atmosfera unui univers din afara timpului fizic.

O noapte petrecută în aceste căsuţe rămâne ca un vis în mijlocul naturii dătătoare de energii.

Avem şi o **Sală Rustică** din care nu lipsesc elementele moderne care creează o atmosferă intimă şi plăcută. **Salonul Modern** este o apariţie surpriză în domeniul turismului. Amenajat într-un stil aparte, modern, spaţios, luminos intim şi fastuos, el crează o deosebită ambianţă.

Salonul Vânătoresc, ca raritate de asemenea în spaţiul nostru, păstrează motivele stilului rustic şi e ornat cu elemente vânătoreşti. Din acest loc se pornesc cele mai interesante vânători şi tot aici se degustă preparatele de vânat.

Şi poveştile de vânătoare tot de aici îşi hrănesc existenţa. Fiecare trofeu poartă o poveste pe cât de emoţionantă, pe atât de victorioasă.

Să nu te pui cu orgoliul vânătorilor...

Grădina se află în cadrul natural, înconjurată de stejari seculari. Arbuştii, brăduţii şi gazonul mereu verde completează ambianţa deosebită creată de natură. Când vrei să respiri un aer al înălţimilor, privirea se pierde în vârfurile arborilor seculari care mângâie cerul. Şi trăieşti o stare de spirit aleasă şi de neuitat.

Am crescut şi am fost educat în spiritul tradiţiei ţărăneşti. Primim mulţi turişti străini şi se simt bine în cultura specifică locului şi spaţiului în care poposesc, iar românii se regăsesc în propria lor cultură arhitecturală încărcată de motivele lumii noastre străvechi. O lume prezentă în sufletul pământului.

- Un mare poet, Valeriu Anania, vorbind despre locurile sale natale din Glăvile Vâlcii, exprima metaforic veşnicia acelei lumi :

Aici, nimeni n-a murit niciodată.
Toţi au fost călători.
Au venit s-au închinat la lună
Şi s-au făcut nori.

Vedem şi aici însemnele trecutului, cum bunăoară trăsurile de epocă în care s-au plimbat domni, doamne şi domniţe... Şi parcă lumea aceea e vie, trăieşte alături de noi, o vedem pe alei ori pe cărările răcoroase ale pădurii.

Ce vremuri, ce vremuri !...

- Trăsurile sunt expuse pentru a reînvia atmosfera unor epoci vechi din această pădure veşnic vie şi regeneratoare. Ele păstrează amintirea unei lumi călătoare, ca şi noi, pe aceste cărări, aşa cum spune poetul. Crează atmosfera patriarhală a acelor timpuri când plimbările se făceau în trăsuri, se purtau jobene, pălării şi

haine de epocă. Era o lume frumoasă, cel puţin aşa o vedem prin ochii timpului nostru, o lume care avea un profund respect de sine. Au trăit şi acei oameni bucuria unor ceasuri de răgaz departe de vremea învolburată de grijile pământeşti

Cred, domnule Vasile, că rostul nostru în viaţă rămâne să păstrăm valorile trecutului şi să lăsăm în urma noastră lumea mai frumoasă decât am găsit-o.

Cât despre istoricul locurilor, el este foarte important pentru mine şi pentru toţi cei care ne vizitează în peregrinările lor. Dar numai dumneavoastră, ca cercetător, vă puteţi exprima despre acest capitol.

Dacă legenda alunecă pe panta imaginaţiei, istoria necesită exactitate şi rigoare.

- Istorisirile care stau la temelia acestui han tradiţional şi modern deopotrivă au un rost esenţial şi anume acela de a păstra proaspăt şi nealterat sufletul locului. Hanul dumneavoastră, domnule Liviu Iliescu, rămâne însufleţit de aceste admirabile povestiri ! El nu este un loc oarecare, ci aşezat la răscruce de cărări şi de văi, e special pentru că s-a hrănit de-alungul timpului din poveştile trecutului, din istorisirile celor care au adăstat, în serile târzii, lângă o ulcică de vin.

Legendele au şi ele un sâmbure puternic de adevăr, dar dincolo de teritoriul lor, realitatea istorică se indentifică, aşa cum spuneţi, pe baza documentului. Personal, ca istoric, am făcut câteva cercetări în arhive, pe care le-am consemnat şi sunt bucuros că le pot exprima pentru lumea însetată de adevăr. E bine să aflăm şi să păstrăm poveştile şi istoria locurilor pe unde călătorim..

Poate acest fapt trezeşte mai mult respect pentru natură, pentru istorie, pentru semenii noştri şi pentru valorile pe care le trăim.

Şi ca să intru în derularea istoricului acestui spaţiu, vreau să spun că pe lângă **Cornul Vânătorului** se mai poate vorbi de încă trei instituţii importante: **Pădurea Trivalea, Mănăstirea Trivalea** şi **Grădina Zoologică,** o instituţie cu legenda ei încă neconsemnată

în anale. Fiecare în parte, şi toate la un loc, creează armonia şi echilibrul acestei enclave – **Trivalea.**

Iar uneori, clipe ca acestea pe care le consumăm împreună capătă ele însele valoare de istorie, fiindcă, bună sau rea, istoria este rodul strădaniei umane.

Trivalea

Denumirea vine dintr-o legendă zămislită în sufletul acestei păduri care, încărcată de arbori seculari, era locuită de feluri şi feluri de animale ce vieţuiau în sălbăticie. Unele puternice, altele slabe şi neajutorate, cărora doar Dumnezeu le ştia de ştire prin hăul păduratic.

Se povesteşte despre o căprioară care tocmai născuse doi pui frumoşi şi vioi alături de care alerga fericită prin codri să-i înveţe să se apere de primejdii. Din când în când, cei doi iezişori, frumoşi ca nişte bibelouri, o opreau din fugă, vârându-şi boturile mici şi umede spre ţâţele ei să-şi liniştească foamea. Ea, atunci, se oprea din drum şi trăia bucuria atingerii lor de ugerul ei doldora de lapte.

Şi din nou porneau să respire depărtările, prin tufişurile dese şi printre copacii semeţi şi plin de cântecele măiestrite ale păsărilor.

Primejdia însă nu întârzia să apară. Un lup, pornit după pradă, a dat cu ochii de iezi şi de căprioară şi a pornit cu paşi mari pe urma lor să-i prindă. Căprioara, cu inima cât un purice de teamă pentru cei doi puişori ai săi, a încercat să alerge şi să să-şi ascundă iezii în lăstarii deşi şi întunecoşi din adâncul pădurii. Lupul, venind cu sărituri mari, se afla la câţiva paşi de căprioară şi de pui. Fiind gata să-i înhaţe, ca din senin, pământul s-a croit şi a deschis o vale adâncă înaintea lui, prin care o fâşie de apă ca un fuior se cobora strălucind. Lupul s-a retras şi a pornit să caute alt drum, nedorind în ruptul capului să renunţe la un asemenea festin.

În partea opusă pe unde îşi croise fiara altă potecă, în spaţiul care-l despărţea, din nou la câteva sărituri, de căprioară şi pui, aceeaşi minune s-a petrecut. O nouă vale s-a deschis prin care un

alt fuior de apă a țâșnit, căutând nou drum prin adâncul pădurii și ținându-l pe hăitaș departe de victime.

Lupul nu s-a dat bătut nici de această dată și a pornit să ocolească pădurea printr-un loc mai îndepărtat, știut de el, apropiindu-de pe altă cărare de mamă și de pui, care de data asta păreau să nu mai aibă scăpare.

Căprioara se așezase întinsă în calea lui să i se ofere. Era ultimul său gest de mamă disperată spre a-și salva iezișorii pe care încercase în zadar să-i alunge spre inima codrului. Iezișorii n-au vrut să se desprindă de ea și stăteau pe aproape, jucându-se și sărind fericiți din loc în loc și fără de grijă.

După o vreme, suflând greu, lupul s-a apropiat cu salturi urașe, și tocmai când să se năpustească asupra pradei, a treia oară pământul se deshise în fața lui. Tocmai se pregătea să sară spre victime, când deodată cele două maluri s-au căscat și golul s-a adâncit și s-a umplut de apă, atâta apă cât nu se văzuse prin ținutul acesta. Se formase un lac. Fiara a început să urle și să fugă, pierzându-se prin ținutul păduratic.

Căprioara și cei doi pui au trăit liniștiți, alături de alte animale blânde, în spațiul de basm al celor trei văi care le-au dăruit apă limpede, hrană și liniște spe a viețui fără grijă și fără teamă.

Legenda miraculoasă a celor trei văi a dat denumirea **Trivalea** acestui spațiu încărcat de armonie și de farmec.

Mănăstirea Trivalea

Schitul Trivalea, cum este cunoscut în zilele noastre ca lăcaș de închinăciune și de rugăciune, se află așezat în pădure, pe un deal care închipuie un mic Tabor, punct către care lumea își înalță cu pioșenie sufletul și privirea, loc din care ochiul poate privi în jur către cele trei văi încărcate de frumusețe și mister.

Conform ultimelor cercetări, Mănăstirea Trivalea fost fondată, în anul 1645, de către Matei Basarab Voievod, pe locul unui lăcaș mai vechi din secolul al XVI-lea, făcut din lemn. Construită tot din lemn, pe locul celei anterioare, Matei Basarab o

ridică la rangul de mănăstire și o înzestrează cu primele moșii: Groși și Samara.

Ruinându-se după moartea lui Matei Basarab, pe la 1672, Mitropolitul Varlaam a refăcut-o, tot din lemn. Între anii 1697 și 1698, Varlaam o reface din zid, în forma actuală, punându-i și pisania care se păstrează și astăzi, fiind așezată la intrare, după recenta restaurare, o vreme fiind așezată în pronaosul bisericii. În anul 1702, Varlaam a închinat-o ca metoh al Coziei, împreună cu numeroasele bunuri pe care le dobândise, în primul rând prin grija sa. Din 1718, a trecut sub ascultarea Cotmenii și, apoi, a Fedeleșoilor, pentru ca din 1733, cu unele întreruperi, să revină ca metoh al Coziei.

Până la anul 1702, Mănăstirea a primit numeroase danii de la Varlaam și de la diverși particulari și a și cumpărat: pământuri, vii, mori și alte bunuri, folosite, în primul rând la construirea ei, care a durat destul de mult, de vreme ce la 1730 nu se reușise tencuirea ei. Diverși vecini produceau pagube averii Mănăstirii, ceea ce o determina să aibă diferite judecăți.

După închinare, mănăstirile la care a fost închinată i-au folosit veniturile, dar n-au îngrijit-o, ajungând în 1732 în ruină, având acoperișul spart și multe alte stricăciuni. După anul 1800, Trivalea și-a pierdut și rangul de schit, devenind o simplă biserică de mir. Cu puținele venituri rămase, a fost refăcută, în anul 1856, în forma actuală, reluându-și rangul de mănăstire, având însă mult mai puține bunuri.

Nu s-au păstrat știri din timpul lui Matei Basarab și al lui Varlaam de felul cum arăta Mănăstirea. La anul 1856, în afara bisericii, mai existau: clopotnița, casa egumenului, o casă care cuprindea chiliile și o magazie cu grajd pentru animale.

Mănăstirea Trivalea a fost condusă de un egumen, având rang de ieromonah. N-a avut o comunitate mare de călugări, unii dintre ei rezidând pe la metoașele mănăstirii. Unul dintre egumenii iubitori de cultură, numit Ioan de la Bistrița era cunoscut ca un bun copist de manuscrise. Alți diriguitori ai Mănăstirii cunoscuți, sunt: Herta, Ștefan egumen al Trivăii, călugărul Sofronie - ispravnic al

Mănăstirii, egumenul Ioasaf sau Iosif, egumenul Teofan, egumenul Pahomie, egumenul Iosif şi ieromonahul Daniil, în secolul al XIX-lea şi : Vasile egumenul Coziei care a fost şi egumen la Trivale, în anul 1702, egumenul Iosif - 1703-1704, egumenul Daniil – 1708, egumenul Ştefan între 1709 şi 1712 şi egumenul Isaia între 1712 şi 1714. De la 1714 la 1719 nu este cunoscut niciun egumen, iar între 1729 şi 1730, egumenul de la Cotmeana a îndeplinit şi funcţia de egumen la Trivalea, iar după această dată egumenul Ioanichie de la Schitul Fedeleşoiu a păstorit şi Trivalea. Din septembrie 1731, a ajuns egumen Ioasaf Grecul care a reparat Mănăstirea şi a chivernisit-o până spre anul 1739. Cozia devine purtătoarea de grijă a Trivalei până la 1746, când este atestat egumenul Metodie. Din 1750, e cunoscut egumenul Rafail, care era şi stareţ la Cozia. Mai e amintit, abia la 1773 egumenul Trivăleanu, care conduce Mănăstirea până la 1777, urmat de egumenul Anania (1777-1779). La 1789, mai este atestat egumenul Grigorie. Între 1800 şi 1827, egumen la Trivalea a fost Partenie Nica Buligeanu.

Donaţiile încep cu daniile ctitorilor. Funia Mănească şi o ocină în Samara, dăruite de Matei Basarab, la 18 martie 1645, precum şi o danie a mitropolitului Ştefan, nu mai apar în documentele ulterioare. Între 1672 şi1702, Mitropolitul Varlaam a făcut 31 de tranzacţii în favoarea mănăstirii, dăruind: moşii, case, vii şi ţigani, în judeţele: Argeş, Olt şi Teleorman.

Daniile particularilor încep, la 15 februarie 1652 şi 18 februarie 1653, când sătenii din Groşi dau Mitropolitului Ştefan o vie, pe care acesta, probabil, că a dăruit-o Mănăstirii. La 1 iunie 1673, Stanciul logofătul din Budişteni închină Mitropolitului Varlaam toată moşia lui din Budişteni şi Dobroeşti. Daniile continuă până la 12 mai 1698, când Manole cupeţul din Piteşti dăruieşte Mănăstirii „un ciric de delniţă din Dealul Piteştilor din hotaru orăşenesc".

Averea Mănăstirii s-a mai constituit din vânzări-cumpărări, schimburi, dispute judecătoreşti şi chiar danii silite.

Mănăstirea a stăpânit următoarele sate şi moşii: Bădeşti-Argeş, Băduleasa-Olt, Bărbăteşti şi Băseni-Teleorman, Brătiani-

Vlaşca, Budeasa-Argeş, Budişteni-Teleorman, moşia Căcăşani-Olt, Căzăneşti pe Cungre şi Coţofeni-Olt, Dobroeşti-Ilfov, Fleşti şi Groşi-Argeş, Grozeşti-Teleorman, Izvorani-Muşcel Pădureţi, Lipia-Argeş, Măldăreşti-Teleorman, Miceşti-Muşcel Pădureţi, Netoţi-Teleorman, moşiile Obislava şi Ogrăzile-Vlaşca, Orlăndeşti-Vâlcea, Păiuşeşti-Argeş, moşie în Piteşti-Argeş, Rădeşti-Olt, Runcul-Gorj, Rusciori-Teiş judeţul Vâlcea, satul şi moşia Sămara-Argeş, Spineni-Olt, Stănislăveşti-Teleorman, Şerbăneşti-Vlaşca, Valea Ştefăneştilor-Muşcel Pădureţi, moşia Uiasca-Vlaşca, Ulieşti-Olt, moşia Unghiul Banului-Argeş, Vrăneşti-Muşcel Podgoria şi Zăvoiul-Argeş.

Mănăstirea Trivalea a avut mai multe vii în Bădeşti şi Groşi, o vie la Huma şi alta la Săpata, mai multe vii la Piteşti - toate în judeţul Argeş; vii la: Izvorani, Ştefăneşti şi Vrăneşti - judeţul Muşcel Pădureţi şi altele la Valea Popii - judeţul Dâmboviţa.

Mănăstirea Trivalea mai dispunea de mori şi vaduri de moară la: Budeasa, Budeşti şi Sămara - judeţul Argeş şi vaduri de moară în Obislava - judeţul Vlaşca.

Mai dispunea de livezi, la: Groşi-Argeş, Stănislăveşti-Teleorman şi Ştefăneşti- Muşcel Pădureţi, precum şi livadă cu grădină de pomi- la Sămara-Argeş şi un loc de casă cu pomi, la Vrăneşti-Muşcel.

Case şi locuri de case stăpânea la Huma-Argeş, încă de la anul 1686, iar în Oiteşti, de la 5 mai 1694.

Mănăstirea mai deţinea un heleşteu la Sămara, stupi la Stănislăveşti-Teleorman şi un număr necunoscut de vite.

Metoacele Mănăstirii Trivalea au fost: Schitul Gurgui-judeţul Muşcel Pădureţi, situat în Valea Mare, în hotarul Izvoranilor, pe locul Gurguiul, închinat, la 5 septembrie 1687; Biserica din Piteşti, ctitorită de Popa Isar, în Gura Văii Stănceştilor, aproape de Mănăstire. Martin Ungurul din Piteşti, fratele ctitorului a închinat-o Mănăstirii Trivalea, la 20 ianuarie 1698. Este vorba de actuala Biserică *Sf. Ioan*; Schitul Rusciori-judeţul Vâlcea, închinat, la 5 august 1689, înainte de a fi terminat; Mănăstirea Seaca-

Muşăteşti - judeţul Muşcel Pădureţi, construită la sfârşitul secolului al XVI-lea, care fusese închinată Mănăstirii Cozia, este trecută de Varlaam, într-o vreme, sub ascultarea Mănăstirii Trivalea; Schitul Stănislăveşti - Teleorman, închinat la 3 aprilie 1692.

În perioada 1677 - 1702, Mănăstirea Trivalea a avut în grijă şase metoace situate în patru judeţe, între care şi o mănăstire.

Mănăstirea Trivalea este cea mai veche instituţie situată în Parcul Trivalea, care a contribuit şi contribuie încă la sporirea prestigiugiului Parcului Trivalea, mulţi dintre vizitatorii săi trecându-i pragul, pentru reculegere şi rugăciune.

Parcul Trivalea

Natura este locul de refugiu al citadinilor, al romanticilor, al tuturor sufletelor însetate de liniştea calmă, de cântecul păsărilor. Perfecta verticalitate a arborilor creează armonia dintre pământ şi cer. *Bătrânii copaci,* citâm după un înţelept inuit din nordul american, *sunt coloanele cerului. Când îi veţi doborî pe toţi, firmamentul se va coborî peste voi !*

Ocrotirea naturii nu mai e o condiţie ori un simplu deziderat, ci o componentă a sufletului uman. Flora şi fauna participă la viaţa de pe planetă, aşadar cu atât mai mult grija omului comun trebuie să se îndrepte spre aceste bunuri colective fără de care pământul rămâne sterp şi gol.

Parcul Trivalea reprezintă, pentru piteşteni, loc de odihnă, de promenadă, de distracţie, dar şi cel mai important rezervor de aer curat, în faţa asalturilor numeroşilor factori nocivi, care poluează zona. Am apelat la surse existente în arhive pentru a pune la dispoziţie, cui vrea să afle, date despre istoria acestui spaţiu.

Existau preocupări ale autorităţilor piteştene pentru transformarea *Pădurii Trivalea* în Parc, încă din anii ~~1902~~ – 1913. La elaborarea planului de sistematizare, s-a dat o atenţie deosebită Parcului Trivalea, care constituie cel mai important loc de agrement al orăşenilor, având pentru lumea din jur o deosebită însemnătate.

În acest sens, la proiectarea noului bulevard, s-a urmărit crearea unei legături mai strânse între parc şi oraş.

Deoarece *Pădurea Trivalea* se afla la marginea oraşului, oficialităţile, împreună cu locuitorii, s-au străduit să transforme o parte a acesteia în parc pentru agrement, denumindu-l *Parcul Trivalea*. Pentru aceasta, Primăria s-a adresat contelui Thedeus Graf Lubenschi din Austria, în vederea cumpărării unor arbori ornamentali, care să fie plantaţi în parc. Pentru mărirea suprafeţei Parcului, Primăria a cheltuit însemnate sume de bani cu „exproprierea pentru utilitate publică“ a unor terenuri particulare, pe care le-a cumpărat.

În anul 1903, arhitectul peisagist E. Redont a făcut un plan de înfrumuseţare a Parcului, apoi, a comandat în străinătate copaci ornamentali, pentru a fi plantaţi. Zece ani mai târziu, arhitectul Pinard din Bucureşti se oferă să înfrumuseţeze Parcul, prezentând Primăriei planul său. În şedinţa Consiliului Comunal din 28 mai 1913, se aprobă „lucrările de amenajare a Parcului Trivalea şi facerea eleşteului“ conform proiectului şi devizului prezentat.

Cu ajutorul unor credite suplimentare, aprobate de Ministerul de Interne, s-au cumpărat şi s-au plantat flori şi copaci ornamentali şi în Grădina Publică şi pe Bulevard. De asemenea, s-au comandat, la Bucureşti, 50 de bănci simple şi duble, care au fost aşezate, în Grădina Publică, pe Bulevard sau în Parc.

Documentele aflate la Arhivele Naţionale - Direcţia Judeţului Argeş, în fondul Primăriei Piteşti, mai ales din prima jumătate a veacului al XX-lea, ne ajută să ne facem o imagine despre eforturile Primăriei pentru transformarea unei părţi a Pădurii Trivalea într-un foarte frumos parc de agrement şi distracţii.

La 5 decembrie 1847, exista un cătun Trivalea, care împreună cu cătunele: Niculceşti, Lăcăria, Prundu, Vătăşeşti, Geamăna Mică, Geamăna Mare, Lacu şi Gemenii Mari, se afla „pă moşia orăşenească. În luna iulie 1844, documentul precizează că oraşul Piteşti se învecina, la „soare apune cu Schitu Trivalea, metohul Sfintei Mănăstiri Cozia“.

Prima dovadă surprinsă documetar de noi, privitoare la preocuparea autorităţilor din Argeş pentru crearea Parcului Trivale este din 7 mai 1899, când prefectul judeţului Argeş, Ion Comăneanu, anunţă pe preşedintele Comisiei Interimare a Urbei Piteşti:

„Dl. Ministru al Agriculturii, Industrii, Comerţului şi Domeniilor, prin ordinul nr.32555, binevoind a aproba a se da în primirea urbei Piteşti terenul de 4 ha şi 8000 m. p., din care 3 ha. şi 8600 m. p., acoperite de pădure tânără, ce se află detaşată de corpul principal al Pădurii Trivalea Statului, spre a servi ca alee, la înfrumuseţarea Şoselei Trivalea...“

M. N. Mihăilescu Syrius, şeful Ocolului Silvic Piteşti, declară că a predat provozoriu oraşului Piteşti „4 ha. Şi 8000 m.p. din pădurea situată, în partea de est a pădurii, lângă Schitul Trivalea“. Predarea s-a făcut, în conformitate cu adresa Ocolului Silvic Piteşti nr. 419 din 14 mai, care solicita preşedintelui Comisiei Interimare a oraşului Piteşti: „... pentru a servi ca parc de înfrumuseţare a acelei şosele... am onoarea a vă ruga să binevoiţi ca, în ziua de 17 mai a.c. să vă aflaţi la localitate, spre a putea preda, în mod provizoriu terenul în cestiune; cunoscând că predarea definitivă nu se va putea face decât după votarea şi promulgarea legii de cedare“.

În vederea intrării definitive în posesia terenului, din partea dreaptă a parcului, preluat provizoriu, Primăria Piteşti se adresează, mai întâi, ministrului Domeniilor şi, mai apoi unor deputaţi şi senatori. Adresa, din 25 iunie 1905 către Ministerul Domeniilor este incompletă. Partea de început se referă la importanţa Parcului Trivalea şi prezintă câteva argumente, lipsindu-i sfârşitul:

„Domnule Ministru !

Este îndeobşte cunoscut avantajul ce oraşul Piteşti are prin situaţiunea lui, imediată lângă Parcul Trivalea, în apropriere cu Ocolul Silvic cu acelaşi nume, parc pentru care comuna Piteşti a cheltuit şi cheltuieşte o însemnată sumă de bani, în raport cu veniturile de care dispune.

Acest parc este veşnic vizitat de o mulţime de străini şi nu şi-ar fi avut existenţa dacă acel onorabil ministru, în mod provizoriu, nu ar fi donat comunei o întindere de teren de 4 ha şi 8000 mp., acoperiţi cu pădure şi poieni, în partea stângă a intrării din parc, în anul 1899, luna mai.

Domnia Voastră, cu ocazia inspecţiunii ce aţi făcut Ocolului Silvic, în luna mai a.c., cred că v-aţi convins de cheltuielile ce comuna a făcut şi pe partea dreaptă a intrării în parc, cu plantaţiuni, drumuri şi alte îmbunătăţiri.

Cum, însă, pe partea aceasta, comuna nu are până în prezent nici un drept cedat de minister, pentru a face plantaţiuni sau orice alte lucrări de înfrumuseţare,

În vedere că singura distracţie a oraşului Piteşti este numai acest parc;

În vederea începutului de lucrări deja făcute de comună şi pe partea dreaptă;

În vederea că într-un moment dat, onorabilul Ministeru poate da în exploatare pădurea după această parte a parcului şi, în acest caz, fie prin căderea copacilor tăiaţi, fie prin modul de exploatare al antreprenorului s-ar distruge toată plantaţia răşinoaselor, drumurile şi chiar construcţiile făcute, astfel că s-ar cauza comunei un mare prejudiciu;

În vedere că va fi lipsită comuna şi de partea dreaptă a intrării în parc şi a se da veri o dată pădurea în tăiere, atunci s-ar pierde toată frumuseţea şi farmecul parcului;

În vedere că tot ce dă parcului aspectul unei staţiuni climatice străine este numai partea dreaptă de la intrare despre Cimitirul Catolic;

În vedere că oraşul Piteşti, în ce priveşte atenţiunea Înaltelor Autorităţi, întotdeauna a fost lăsat uitării, când a fost nevoie să i se facă veri un mic avantaj cum este cel de faţă“.

Prin adresa nr. 3712 din 24 noiembrie 1905, sunt rugaţi senatorii: C. Bălăceanu şi Nunian şi deputaţii: M. I. Căprescu, Radu Mandrea, Gh. I. Rădulescu, căpitanul Gh. Dascălu şi Grigore Gr. Pacsinade să intervină pe lângă Ministerul Domeniilor pentru ca

această cedare de teren „să fie transformată în lege" şi să fie cedat şi terenul din partea dreaptă.

Ca urmare a acestor intervenţii, la 29 martie 1906, Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerţului şi Domeniilor scrie primarului oraşului Piteşti că a dat ordin şefului Regiunii a 7-a Silvice „să delege pe un domn silvicultor ca să predea în primirea delegatului Primăriei terenul de 11 ha. 9000 m.p. din Pădurea Statului Trivalea, pe care am fost autorizaţi a-l ceda, prin legea publicată în Monitorul Oficial no. 2300 a.c.".

Alexandru M. Vestemiam, primarul oraşului Piteşti, mulţumeşte lui I. N. Lahovari, ministrul Domeniilor, în numele Consiliului Comunal, pentru „terenul ce aţi binevoit a dona comunei Piteşti, pentru mărirea Parcului Trivalea". La rândul său, Ion N. Lahovari răspunde, la 28 aprilie: „Mulţuminndu-Vă, atât Dv, cât şi membrilor Consiliului Comunal, sunt fericit că am putut contribui la înfrumuseţarea oraşului".

La 12 aprilie 1906, Alexandru M. Vestimian şi inginerul arhitect al comunei, C. I. Gabrielescu preiau de la Emanoil I. Negoiescu, şeful Ocolului Silvic Trivalea, pe baza unui proces-verbal, „unsprezece hectare şi nouă mii metri pătrăţi, teren acoperit cu pădure şi poeni, în baza legii votate de Adunarea Deputaţilor de la 6 martie 1906... promulgată în ziua de 12 martie 1906, prin Înaltul Decret Regal no. 1315 şi publicată în Monitorul Oficial nr. 280/906, teren necesar comunei Piteşti pentru lărgirea Parcului Trivalea...

Em. I. Negoescu, şeful Ocolului Silvic Trivalea, declar că am predat comunei Piteşti... terenul arătat mai sus, conform planului întocmit de noi, care a servit de bază la votarea legii de cedare, în mod gratuit, a acestui teren, plan pe care l-am aplicat astăzi pe faţa pământului, stabilind prin movile şi copacii despre stat, marcate cu ciocanul silvic circular P.S 144 hotarul despărţitor între stat şi comună şi pe care plan l-am subscris ambele părţi şi după care copie identică s-a liberat Primăriei Piteşti, subscrisă de noi, pentru respectarea hotarelor.

Esplicăm că pentru o mai bună lămurire a aplicării zisului plan pe teren, măsurătoarea s-a început, luând de bază Şoseaua Trivalea - Piteşti, plecând din movila din marginea acostamentului şoselei din partea sudică a apei Văii Stancii ce merge spre Pepiniera Ocolului Trivalea, cu distanţele de 85,50 m. + 59 m. + 81 m. în prelungire, pe marginea drumului ce merge la Pepiniera Statului; unde am sosit în movila de la piciorul versantului din acostamentul despre porţiunea care s-a cedat. Apoi, de aci, a pornit spre nord-est în sus pe coastă, cu orientarea de 59 grade 30 minute şi cu distanţa de 253 m. am ajuns în platou, unde am făcut o 239 grade 30 minute movilă de hotare, iar de aci înspre dreapta, pornind spre est cu orientarea de 88 grade şi 45 minute şi cu distanţă măsurată de 328, 50 m. în linie dreaptă, mergând pe 268 grade şi 45 minute platou, am făcut o nouă movilă de hotar. De aci, tot către dreapta, mergând către sud-est, cu orientarea de 118 grade 40 minute şi cu distanţa de 27 m., s-a sfârşit 298 grade 40 minute numărătoarea şi actualul plan al fostului cimitir catolic, unde s-a făcut o altă movilă.

De aci, s-a continuat măsurătoarea de-a lungul planului cimitirului în direcţiunea către sud şi pe lungimea de 30 m. până la colţul planului, iar de aci la stânga, în direcţiunea estică şi cu lungimea de 147 metri, ne-am coborât de vale către Şoseaua Trivalea până în colţul sudic al planului, de unde, îndreptându-ne spre stânga, paralel cu Şoseaua Trivalea şi tot de-a lungul planului, pe o lungime de 45 m., lângă Casa Cimitirului, am făcut o altă movilă, din care, cotind la dreapta, către sud şi în sus, perpendicular pe Şoseaua Trivalea, cu distanţă de 11 m, am făcut ultima movilă, exact în marginea trotuarului şoselei.

La 18 aprilie 1906, o „publicaţiune" a Primăriei Piteşti anunţa pe piteşteni că „orice domn orăşean, orice familie poate să se preumble prin zisul parc, în orice zi, căutând numai a nu distruge plantaţia de răşinoase". Totodată, sunt ameninanţi vecinii să înceteze cu distrugerile, căci vor fi aspru pedepsiţi: „Se aduce, de asemenea, la cunoştinţa tuturor mărginaşilor din jurul acestei proprietăţi, cari aveau obiceiul de a devasta pădurea, că vor fi

urmăriţi şi aspru pedepsiţi pentru orice distrugeri făcute, fie în pădure, fie asupra semnelor de hotar despărţitoare între proprietatea comunei şi a statului.

Pe data de 18 februarie 1910, Primăria Piteşti solicită din nou Ministerului Domeniilor să-i mai cedeze o suprafaţă de două hectare şi un sfert, porţiune formată doar din râpe şi viroage, dar foarte necesară pentru „a uni şoseaua existentă cu parcul dupe platou". Ministrul Domeniilor mai este rugat ca, până la terminarea formalităţilor de predare, „să binevoiţi a dispune să ni se permită a continua şi pe terenul statului, terasamentul pentru facerea acestei şosele, terasamente ce sunt ajunse până la hotarul proprietăţii statului..."

Ministerul Agriculturii şi Domeniilor răspunde, la 20 februarie, că a aprobat „a vi se da în primire terenul în suprafaţă de 2 ha. 2420 m.p. ce aţi cerut din proprietatea statului, pentru complectarea înfrumuseţării Parcului Trivalea... predarea de acum nu este decât provizorie, până când se va vota şi se va promulga legea".

Picherul I. Gavrilutu, în numele arhitectului comunal, cere preşedintelui Comisiei Interimare a comunei urbane Piteşti să aprobe cumpărarea „următoarelor plante". necesare „Grădinii Publice Trivalea" şi Bisericii Sf. Nicolae, precizând şi costul lor, în coroane:

1500 Buxus sempervines 75 kr.
4 buc. Iuniperus hibenica piramidales 80 cm. înălţime a 5 kr. 20 kr.
4 buc. Buxus piramidalis 40 cm. Înălţime a 2 kr. 8 kr.
4 buc. Aristelochia sypho - plantă urcătoare 8 kr.
6 buc. Picea exelsa (molivdi) 1,80 înălţime a 3 kr. 18 kr.
3 buc. Hibiscus syriacus Jeanne d`Arc... 3 kr.
3 buc. Hibiscus syriacus... 2 kr. 30 fil.
Transport 134 kr 10 fil.
2 buc. Weigelia alba rosia grandiflora a 80 filere 1 kr. 60 fil.
6 buc. Picea pungens argentea, minumum 30 cm. înălţime; la caz că nu se află de această înălţime, să ni se trimită o bucată de 5 kr. 30 kr.

4 buc. Picea exelsa - 2,50 m. înălţime a 5 kr. 20 kr.
4 buc. Picea exelsa - 1, 50 m. înălţime a 2 kr. 8 kr.
4 buc. Picea punges - 50 cm. Înălţime a 1 kr. 50 fil 3 kr.
4 buc. Chamocyparis Lavsaniana glauca - 1 m. Înălţime a 2 kr. 8 kr.
4 buc. Iuniperus virginiana 1 m. înălţime a 2 kr. 8 kr.
212 kr. 70 fil."

La 27 martie 1901, şefului Ocolului Silvic Piteşti i se remite o recipisă pentru plata „a 8000 arbuşti vii, brazi şi molifţi" din pepiniera ocolului pe care-l conduce.

Primăria oraşului Piteşti, în vederea petrecerii de către orăşeni în condiţii foarte bune a Sfintelor Sărbători de Paşti, roagă Regimentul „Radu Negru" nr 28 ca muzica sa militară să cânte în Grădina Trivalea în toate cele trei zile.

La 5 martie 1901, Primăria Piteşti plăteşte 300 de lei şi 30 de bani, pentru 200 de salcâmi de patru ani.

Firma C. Dumitrescu şi A. Gheorghiu din strada Şerban Vodă trimite Primăriei Piteşti o factură, în valoare de 282 de lei şi 90 de bani, pentru diferite materiale necesare pentru „Grădina Publică Trivalea şi Biserica Sf. Nicolae". La 12 aprilie 1901, se solicită silvicultorului Georgescu din Sinaia 5000 de molifţi de 4-5 ani, precum şi „compturi relativ la cei trimişi înainte". La 5 mai 1901, se scrie Ocolului Silvic Piteşti că s-au primit 2000 de pinis silvestris, solicitându-se returnarea a 60 de lei, pentru că nu s-au onorat şi alţi 6000 de pini solicitaţi.

Firma C. Dimitrescu şi A. Gheorghiu, la 29 mai, mai primeşte 80 de lei şi 90 de bani, pentru diferite materiale necesare Grădinii Publice Trivalea.

Primăria oraşului Piteşti atrage atenţia grădinarului că iarba nu este tunsă, că mai sunt şi alte neregului şi că lipseşte nemotivat de la serviciu. „Astfel fiind, vă invit, pentru prima şi ultima oară, a nu se mai întâmpla atari neregularităţi... contrar, vom lua măsurile cuvenite contra dv.

Din informaţiile luate, ni s-a spus că absentaţi de la serviciu, umblând după petreceri şi chefuri, din a căror cauză suferă serviciul

și publicul este nemulțumit, pe când comuna cheltuiește o sumă de bani pentru întreținerea acestei Grădini Publice".

Firma P. D. Mușatescu încasează de la Primăria Pitești, la 28 iunie, 14 lei și 70 de bani, pentru sămânță de iarbă, gazon, vopsea și gheme sfoară.

Monumentul lui I. C. Brătianu

Ion C. Brătianu, făuritorul României moderne, creatorul Partidului Național Liberal, șeful guvernului în timpul Războiului de Independență, s-a născut la Pitești și a locuit la Ștefănești, în complexul de la *Vila Florica*. Este una din marile personalități politice ale României din secolul al XIX-lea.

Primarul Eftimie Ionescu și secretarul G. Georgescu semnează, la 7 iulie, o *Publicațiune* „pentru darea cu chirie, pe termen de trei ani, a *Pavilionului Bufet* din Grădina Publică, cu drept de supraofertă", iar la 11 iulie 1901, M. Manolescu, prefectul județului Argeș, trimite primarului următoarea adresă :

„Încă din anul 1898, când mă aflam în capul administrației acestui județ, s-a luat deciziunea să se așeze, în Parcul Trivalea, monumentul marelui I. C. Brătianu, sub un pavilion ad-hoc, construit pentru acest sfârșit, a cărui lucrare a rămas de atunci în suspensiune și cum astăzi acest parc a trecut și face parte integrantă în raza orașului dv., vă rog, domnule primar, să binevoiți să sesisați Consiliul Comunal, pentru a lua deciziunea a se termina această lucrare". Primarul roagă pe prefect să-i comunice „restul ce mai necesită pentru așezarea în Parcul din Trivalea a monumentului marelui I. C. Brătianu, pentru a nu se întârzia de Consiliu această chestiune".

La ședința ordinară a Consiliului Local, din 4 mai 1902, consilierul Ion Coculescu, la care s-au asociat: N. G. Dumitrescu și Paraschiv Vlădescu, nu a fost de acord cu construirea Pavilionului în Parcul Trivalea, propunând ca monumentul să fie înălțat, în Piațeta Bisericii Sf. Nicolae. „Pusă la vot chestiunea, d-nii consilieri: L. T. Purcăreanu, Th. Munteanu, Anton Ionescu,

Dionisie Popescu și dl. Primar au votat pentru deschiderea unui credit de lei 2000, care să serve la terminarea pavilionului ad-hoc început pe Trivalea, în scopul de se așeza acolo monumentul marelui I. C. Brătianu...", iar la 7 noiembrie 1901, se comandă lui C. C. Dalculescu din București strada Victoriei nr. 117, „pentru Primărie, arborii și arbuștii următori:

10 bucăți Acer american, de 4-5 m, coroana sus.

10 bucăți Taxinus excelsior feritor de friguri 4-5 m.

10 bucăți Ulmu uriaș de Sobozia galbenă 3-4 m.

2000 bucăți Crategus pentru gard viu de 2 ani.

Deosebit de aceasta, să mai trimiteți următoarele, însă cu o reducere mai simțitoare de prețuri decât cele dupe catalog:

55 bucăți astortisment liliac altoit.

45 bucăți astortismentul complect al dv. De Hibiscus sau Altea".

Primăria Pitești plătea, în noiembrie 1901, cu câte 30 de lei pe lună pe muncitorii: Constantin Radu și Naie Mihăiescu, aflați în slujba Grădinii Publice.

Carol F. Fuchs oferea Primăriei Pitești, la 11 decembrie 1901, 500 de brazi „de la 1 m. în sus, cu câte lei 2,50 bani bucata, ce-i am în grădina după Trivalea". Oferta fiind socotită avantajoasă este primită, „însă pentru luna martie, când va începe plantația acestor arbori; dacă timpul va fi bun în februarie, se vor putea lua și atunci".

Inginerul arhitect C. I. Gabrielescu sesisează primarul că monumentul ridicat în onoarea lui I. C. Brătianu este în pericol de prăbușire, fiindcă fundamentul nu a fost ridicat pe un teren solid. „Subsemnatul, găsesc că, acum ar fi încă timpul de a se lua măsuri imediate, spre a se preîntâmpina căderea unui monument, care a costat o însemnată sumă de bani și care este un frumos decor în Parcul Trivalea". Rezoluția primarului denotă că, la acea dată nici, nu se știa dacă s-a inaugurat monumentul și cui aparține:

„Se va trimite copie după acest raport d-lui prefect local și se va cere știință de la Prefectură dacă s-a făcut inaugurarea monumentului I. C. Brătianu și dacă s-a făcut vreo formalitate

pentru predarea către comună a acestui monument, ca astfel să ştim cui să ne adresăm, pentru a lua măsuri pentru prevenirea răului".

La 21 iunie 1906, este expediată şi o scrisoare către preşedintele Clubului Liberal din Piteşti, în care se arată situaţia dificilă a monumentului şi se spune că, în arhiva Primăriei nu este nici o dovadă că statuia a fost predată comunei. De aceea, îl invită să avizeze măsurile pe care le va considera necesare pentru „prevenirea acestui rău"

Cam aşa sună istoria statuii unuia dintre cei mai mari oameni politici ai timpului modern. Nimeni nu consemnează dacă s-a luat vreo măsură în prevenirea căderii monumentului, nimeni nu ştie unde şi cum a dispărut statuia lui I..C. Brătianu.

Un pavilion de muzică în Parcul Trivalea

În vederea alinierii şi lărgirii străzii Trivale, Primăria Piteşti a fost nevoită să cumpere, de la mai mulţi cetăţeni, terenuri, case şi alte acareturi. În acest sens, Andrei Martinescu vinde un teren de 19 m lungime şi 4,30 m lăţime, „care proprietate este situată pe strada Trivalea şi pe care teren se află două case, pe care eu, vânzătorul, mă oblig să le dărâm şi să ridic materialul cât mai curând posibil". La 2 martie 1904. G. Robescu vinde Primăriei Piteşti, pentru 350 de lei, „un loc în strada Trivalea, având faţada de 26,80 m. şi pe care loc se află o casă, din care trebuie să se taie scara ce era în uliţă şi o adâncime în casă de 1,40 m., iar despre răsărit terenul ce vând are o adâncime de 2,10 m. Mă oblig... să dărâm casa şi să ridic materialul". Paraschiv Ionescu, Alexandru Gh. Ionescu şi Ion Gh. Iancu vând Primăriei un teren de 67,70 m lungime şi 6,20 m lăţime, pe care se află o casă, ce va fi dărâmată, contra sumei de lei 700. Lăutarului Dumitru Duia i se oferă 300 de lei, pentru un teren de 20/5m, pe care nu se află nici o casă. De la Grigore şi Siţa Petrescu se cumpără un teren „situat în strada Trivalea, peste drum de poarta Cazărmii, în dreptu pârâului Trivalea. Pe acest teren se află două căsuţe pe cari, noi, vânzătorii, ne obligăm să le dărâmăm şi să ridicăm materialul".

La 17 februarie 1906, inginerul arhitect C. I. Gabrielescu înaintează primarului proiectul pentru „construirea unui Pavilion de Muzică în Parcul Trivalea... compus din trei piese: plan, deviz şi Caietul de Sarcini...". În şedinţa extraordinară din 21 februarie, Consiliul, „Considerând că construcţia din nou a acestui Pavilion este de o absolută necesitate pentru serviciul muzicii şi, în acest caz, urmează a se aproba,

Pentru aceste motive, în unanimitate, admite, în totul, raportul d-lui inginer arhitect al comunei şi autorizează pe dl. Primar să ia măsuri pentru construirea acestui pavilion, prevăzând în bugetul exerciţiului anului 1906-1907 sumele necesare". Devizul, datat 5 februarie 1906, era în valoare de 2120 de lei.

Primăria Piteşti încheie un contract pentru construirea Pavilionului, cu Salvatore Rosazza, contra sumei de 1900 de lei, deoarece Dimitrie Ionescu se oferise să-l construiască pentru 2200 de lei, mai mult decât devizul.

C. I. Gabrielesu mai prezintă primarului un proiect de chioşc pentru a fi construit în Parcul Trivalea, deasupra Grotei, la care se pune următoarea rezoluţie: „În vedere că grota nu poate suporta o mare greutate pentru aşezarea chioşcului, prezenta la dosar, până la noi dispoziţiuni".

La 18 aprile 1906, C. I. Gabrielescu solicită primarului Piteştilor să dispună achiziţionarea a 800 de cărămizi din comerţ şi folosirea celor din Depozitul Primăriei, pentru lărgirea şi consolidarea platformei pe care se construieşte Pavilionul de Muzică din Trivalea. Mai sunt necesare: 1200 kg. de var, 50 kg de ciment, cu un cost general de 150 de lei.

Ajutorul de primar, I. P. Constantinescu, este poftit, la 19 aprilie 1906, să procure materialul necesar pentru construirea a 80 de bănci „de scânduri albe... pentru Parcul Trivalea, pe care să se odihnească publicul".

Pentru construirea unui chioşc în opt colţuri şi a altuia în şase colţuri, C. Rosarh se angajează să le ridice cu 1200 de lei şi Alexandru Stoican cu 770 de lei. I se atribiue înfăptuirea lucrării tâmplarului Franz Mrs. Rosch, care ceruse doar 540 de lei. La 20

mai, ultimul anunţă că nu mai poate face lucrarea, pentru că a fost anunţat târziu şi a angajat alte lucrări. În această situaţie, la 23 mai 1906, primarul Al. M. Vestinian şi secretareul I Vulpescu anunţă, pentru 8 iunie, licitaţie pentru construirea a două chioşcuri.

La 1 iunie 1906, C. I. Gabrielescu propune primarului ca, pentru refacerea scării ce urcă la Pavilionul de Muzică, „mai nemerit este de a se reconstrui cu trepte de lemn de brad tăiate în ferestrău... Şi spre mai bună durabilitate, se va putea cătrăni înainte de a se aşeza în scară.

Numărul treptelor va putea fi până la 60, iar costul materialelor, împreună cu catranul, este de lei 57, socotind că construcţia se va face cu oamenii serviciului". Primarul aprobă conţinutul adresei şi-l autorizează „a cumpăra din comerţ materialul necesar".

În urma licitaţiei pentru construirea celor două chioşcuri, a câştigat tâmplarul local Heinrich Sotter, care pretinsese 636 de lei, faţă de Petre Stoianovici, care se oferise să le construiască la preţul de 700 de lei.

Consiliul Comunal, în şedinţa din 6 octombrie 1908, a declarat „de utilitate publică exproprierea terenurilor şi imobilelor" din strada Trivalea, aparţinând: Elisabetei şi lui N. Dumitrescu, Tudorică Dinicu, Aurica Dinicu, toţi din Piteşti, Miţa şi Marin Leavu, Ioana şi Năstase Ionescu, Iancu Dinicu, Marin Dinicu, Gheorghe Dinicu, Leanca Dinicu, din Bucureşti.

Suma de un leu pe metru pătrat, hotărâtă în şedinţa Consiliului Comunal din 10 iunie 1909, pentru a se da lui Dumitru Dură şi moştenitorilor lui Dinu Dinicu, „iar pentru clădirea moştenitorilor Dinu Dinicu suma de lei 500 şi pentru clădirea lui Dumitru Dură suma de lei 200" nu a mulţumit pe proprietari, ajungându-se la proces.

Ştim doar că, la 3 octombrie, pricina urma să se soluţioneze la Curtea de Apel Bucureşti.

La 25 februarie 1910, după dispoziţia primarului, arhitectul N. Bacria Constantinescu înaintează „Devizul canalizării pârâului Trivalea, pe porţiunea din capul canalului existent şi până dincolo

de podişca Balosache, adică pe lungime totală de 374,70 metri, la un loc cu podurile peste care traversează strada Ştiubeu, prelungirea Bulevardului şi strada Ştirbei Vodă.

Devizul lucrărilor s-a încheiat pe suma totală de 57960,07 lei". Ministerul de Interne, la 5 aprilie 1910, aprobă canalizarea unei părţi a pârului Trivalea, „cu observaţiunea făcută de Consiliul Tehnic Superior". Consiliul este de părere ca proiectul să se aprobe cu condiţia ca „placa de beton armat să aibă, în partea unde traversează Bulevardul Ferdinand grosimea de 24 cm. şi o secţiune de fier de 16 cm. pătraţi pe m.c.de placă, iar în celelalte părţi grosimea de 20 cm şi o secţiune de fier de 14 cm. pătraţi".

În şedinţa extraordinară a Consiliului Comunal din 17 mai, s-au luat în discuţie cele cinci oferte, la care inginerul D. Dima ceruse un adaus de 10% peste preţurile devizului, Salvatore şi Emil Rassozza oferea 12% sub deviz, inginerul At. Şt. Bolintineanu oferea 18% sub deviz, inginerul C. Saidel oferea un scăzământ de 13 lei şi 30 de bani, iar D. Şerbescu şi Em. Sicor 4 lei şi 50 de bani. Evident că Primăria a ales oferta cea mai avantajoasă a inginerului Bolintineanu.

La 31 mai 1910, Ministerul Lucrărilor Publice anunţă Primăria Piteşti că i-a pus la dispoziţie suma de lei 23920, pentru construirea podului „Balasache".

Consiliul Comunal, cu unanimitate de voturi, aprobă, la 15 iunie 1910, ca viitorul canal al pârâului Trivalea „să se încorporeze în sistemul general de canalizare al oraşului, dându-se spre executare d-lui antrepenor inginer At. Şt. Bolintineanu, cu un scăzământ de (16) şasesprezece la sută sub preţurile unitare ale devizului".

La 3 martie 1911, antreprenorul Bolintineanu se plânge primăriei Piteşti că „în partea de la podişca lui Balasache spre Trivalea, vedem că locuitorii de prin prejur aruncă în albia canalului tot felul de murdării şi cadavre de animale care produc o infecţie periculoasă tuturor din vecinătate şi *mai cu seamă* la o mulţime de lucrători ai noştri care muncesc zilnic în această parte şi a căror îmbolnăvire mi s-ar aduce o mare pagubă.

Prin procesul-verbal încheiat între Consiliul Comunal şi antreprenorul inginer Atanasie Şt. Bolintineanu, s-a confirmat că lucrările de canalizare ale „pârâului Trivalea, de la căminul vechi din strada Trivalea până la C. F. R. Piteşti - Curtea de Argeş, care fac parte din contractul pentru canalizarea Trivalei, s-au executat în bune condiţiuni, conform Contractului şi Caietului de Sarcini.

La oferta lui G. Stoenescu din Bucureşti de a livra: plopi piramidali, ulmi şi tei de 4.6 m. înălţime, Primăria Piteşti decide să achiţioneze doar 20 plopi piramidali.

Nicolae Filipescu, ministrul de Război, semnează Decizia Ministerială nr. 766 din 9 decembrie 1911, prin care „Sub nici un cuvânt, nici o autoritate militară nu e îngăduită a ceda ca muzicile militare să cânte gratuit, fie chiar la sebări, baluri etc. organizate de societăţi de binefacere, de către comune sau judeţe etc".

La 7 februarie 1911, grădinarul şef cere aprobare pentru aşternera unui strat de nisip pe trotuarele Grădinii Publice şi pe potecile dintre rondurile de flori.

Grădinarul- şef Carol Hio solicită să se apeleze la Regiunea 7 Silvică Leurdeni, pentru livravrea unor ulmi şi tei în valoare de 40 de lei. Mai târziu, reclamă pe soldaţii Regimentului 4 Argeş şi pe ai Regimentului 28 „Radu Negru", pentru că au făcut poteci prin trifoi, în Parcul Trivalea".

În şedinţa din 5 mai 1912 a Consiliului Comunal, se aprobă referatul inginerului Schmidt pentru facerea unei porţi de intrare în Parcul Trivalea, contra sumei de 4800 de lei.

Contractul încheiat între Primăria Piteşti, reprezentată prin primarul Gh. Em Stănescu şi Regimentul 4 Argeş, pentru angajarea muzicii Regimentului să cânte în grădinile publice şi în Parcul Trivalea, prevedea obligaţia Primăriei de a achita 750 de lei în două rate egale, la 15 iunie şi 15 septembrie, urmând ca Muzica Regimentului să cânte: „duminica, marţea şi joia, în Grădina Publică, de la orele $4^{1/2}$ - $7^{1/2}$ p.m. sau de la $8^{1/2}$ - $11^{1/2}$ s eara, iar: lunea, miercurea şi vinerea, în aceleaşi ore, în Parcul Trivalea.

La solicitare grădinarului-şef, s-a hotărît cumpărarea unei puşti care urma să fie dată pădurarului „Marin Paraschiv, care va păzi Parcul Trivalea".

Lacul şi podul din Parcul Trivalea

Pentru construirea unui lac în Parcul Trivalea, Antrepriza Pinard, la 24 mai 1913, trimitea primarului oraşului Piteşti un deviz „pentru facerea eleşteului şi amenajarea împrejurimei lui, în sumă de lei 9941,50, fiind socotite: terasamente, grădinăria, semănatul, plantaţia şi lucrări de stânci artificiale şi de ciment...". În continuare, ofertantul se angajează „şi cu garanţia de reprinderea pomilor, adică voi înlocui pomii care nu s-ar prinde şi de a termina lucrările de terasamente şi de stânci şi de ciment, până la 15 august 1913, precum şi semănatul ierbii, dacă mi se va da la dispoziţie apă de stropit cu furtun. Plantaţia se va face de la 15 octombrie la 30 octombrie. La 15 mai, se comunică arhitectului Pinard că s-a aprobat „facerea eleşteului şi amenajarea împrejurimilor din Parcul Trivalea din acest oraş, conform devizului ce ne-aţi prezentat, cu un rabat le lei 8% sub deviz şi vă rugăm a vă prezenta la facerea contractului şi a începe lucrările".

Contractul încheiat între primarul Alexandru Dumitrescu şi arhitectul peisagist Ernest Pinard, din 2 septembrie 1913, se referă la „executarea şi amenajarea lucrărilor pentru facerea Lacului Trivalea şi amenajarea împrejurimii lui. În această lucrare intră: terasamentele, semănatul, plantaţii şi lucrări de stânci artificiale şi ciment".

În luna august, se mai solicită arhitectului Pinard o ofertă pentru „executarea planului Trivăli, din şosea la bâlci", iar la 26 septembrie 1913, „planul construirii podului din Parcul Trivalea".

La 2 octombrie, arhitectul peisagist Pinard depune „schiţa planului pentru un pod rustic în Parcul Trivalea, dar Primăria Piteştii solicită, la 29 noiembrie 1913, să întocmească, cât mai curând şi un memoriu, pentru a fi supus Consiliului Comunal.

Tot la 29 noiembrie, Pinard terminase lucrările și solicita „facerea situației definitive, precum și recepția lucrărilor“ pe care le executase.

Înfrumusețarea Parcului Trivalea

„Memoriul explicativ al Planului de Înfrumusețarea Parcului Trivalea“ este depus de Pinard, la 9 decembrie 1913. Socotim necesară cunoașterea lui, pentru că el arată, atât punctul de vedere al arhitectului peisagist, cât și al beneficiarului. De aceea, îl redăm aproape în întregime:

„Ernest Pinard peisagist
45 str. Gh. Gr. Cantacuzino (fost Frumoasei)
București 9 decembrie 1913
Domnule Primar,

Am onoarea a vă depune Planul pentru Înfrumusețarea Parcului Trivalea, pe care ați binevoit să-mi încredințați studiul.

În acest Parc, deja plantat, prea plantat chiar, am prevăzut:

1. O parte unde se poate înființa o stație climaterică.

2. Partea rezervată pentru plimbare, care va fi mai mult străbătută de public, adică Fundul Văii, care va trebui să fie mai îngrijită.

3. Pe platoul deasupra Bulevardului Vechi, rezervat pentru serbări sau jocuri populare.

4. Compusă din o serie de terase în axa Bulevardului Nou, care leagă orașul cu parcul.

Aceste 4 părți fiind legate toate prin un drum lat, cu o pantă dulce, permițând de a face ocolul parcului întreg cu trăsura.

Când un vizitator vine din oraș, prin noul bulevard, el sosește la intrarea primei părți rezervată stațiunii climaterice. Hotelul acestei stațiuni, clădit pe platoul din care o splendidă vedere se întinde spre Carpați, într-o curată atmosferă, prin vecinătatea pădurilor, ar asigura prosperitatea stațiunii, împrejurată cu jocurile și distracțiunile cele mai moderne, ca: tenis, croket, gimnastică, muzică etc., așa cum este prevăzut în plan. Această

stațiune putând fi absolut izolată din parcul propriu zis, este legată cu el prin noul bulevard și în fața hotelului prin un drum mare, la marginea Coastei, din care este acea splendidă vedere spre Carpați, de care am vorbit deja mai sus.

Urmându-și plimbarea, vizitatorul intră în parcul Trivalea, prin aleea mare în prelungirea Noului Bulevard și sosește în Partea 2-a, rezervată plimbării și unde se găsește un *chioșc pentru muzică* și *un restaurant.*

Această parte, cea mai frumoasă a Parcului, are nevoie, mai cu seamă în axa Văii, de a fi despădurită, pentru a avea o vedere mai întinsă spre cascadele alimentate din apele Lacului și care șerpuesc spre intarea veche a Parcului.

Drumurile, în amândouă părțile Lacului sau cascadelor, rămânând totdeauna la umbra copacilor existenți sau care trebuie adăogați, pentru a obține o varietate de culori cari lipsesc în prezent, plantația veche fiind de o singură culoare bună pentru fondul tabloului.

Eu insist foarte mult pentru îngrijirea acestei părți, care va fi, nu numai frecventată, dar care va putea fi văzută întotdeauna pe parcursul Drumului de Centură la un nivel mai sus, de unde se va descoperi întregimea Văii.

A treia parte rezervată serbărilor populare va fi legată cu a I-a și a II-a parte, prin Drumul de Centură, care urcă în panta foarte dulce din Bulevardul Vechi până la locul destinat jocurilor și serbărilor, pentru a se coborî sprea coasta cealălaltă și a o sfârși la intrarea veche a parcului.

În această parte a Parcului, trebuie să se mențină aspectul natural, deschizând numai linii de vedere, din care cea principală ar fi aceea în axa Bulevardului Nou, unde sunt prevăzute și terasele, legând partea de sus cu partea de jos.

În principiu, trebuie tăiați arbori numai pentru facerea drumurilor și liniile de vedere principale; de adăogat arbori de culori diverse, pentru a obține variație în ansamblul Parcului.

Executarea parcului

Executarea parcului trebuie făcută în ordinea următoare:

1. Drumul de Centură şi liniile de vedere.

2. Înfrumuseţarea Văii (Partea 2-a).

3. Drumurile secundare.

4. Terasele.

Drumul de Centură trebuie făcut cu un material solid, pentru a asigura o plimbare plăcută cu trăsurile.

În Vale, după terminarea terasamentelor şi valonamentelor, cascadele se vor face din ciment armat şi stânci artificiale, pentru a nu se prinde apa şi a putea curăţi în orice moment podurile tot de ciment armat şi stânci artificiale pot să fie făcute în imitaţie de lemn rotund sau pătrat, fiind de o mare soliditate; de asemenea, câteva stânci trebuie aşezate în părţile abrupte ale terenului, pentru sprijinirea lui.

Un mare pod, tot cu ciment armat, va lega Noul Bulevard cu rontul şoselei vechi.

Chioşc, pergole, poduri, bănci etc. vor fi făcute cu lemne tăiate în parc şi aşezate în locurile desemnate în plan... Pinard".

La 28 decembrie 1913, Consiliul Comunal Piteşti aprobă, în unanimitate, „Planul de Înfrumuseţare al oraşului Piteşti" şi decide să se execute, în cursul timpului.

Carol Hio, grădinarul-şef, solicită 51 de mărci şi 15 pfeningi, adică 63 de lei şi 80 de bani, pentru cumpărarea seminţelor necesare Grădinii Publice şi Parcului Trivalea, oferite de către Casa F. C. Heineman din Erfurt - Germania.

Pentru înfrumuseţarea Parcului Trivalea şi a Grădinii Publice, Carol Hio recomandă cumpărarea a:

„1.100 de brazi;

2.150 lilieci şi alţi arbuşti care înfloresc treptat, toată vara;

3.200 de trandafiri mici şi mari.;

4.300 pari pentru apărarea rigolei... începând de la Vlăsceanu până la mănăstire;

5. A se face canalul din beton de la intrarea aleii înspre bufet;

6. A se face două grote curgătoare cu apă;

7. Să se facă un bazin monumental cu apă ţâşnitoare, în locul fostului Cimitir Catolic;

8. A se reface bazinul actual de la rond, care este defect;

9. A se face un pod peste vale, de lângă bufet;

10. A se face un canton pentru lucrători;

11. A se procura 50 de tei pentru platou;

12. A se comnda din străinătate 150 kg. gazon iarbă...

13. A se amenaja Grădina Mănăstirii (Schitul Trivalea);

14. A se face o verandă la Bufetul Trivalea".

Colonelul Băbeanu, comandantul Regimentului Argeş nr. 4, solicită Primăriei Piteşti să înscrie în bugetul pe anul 1913/1914, suma de lei 8 000, pentru plata Muzicii Regimentului, „deoarece pentru scumpetea traiului din timpurile de faţă, Regimentul este nevoit a plăti lefuri mult mai mari ca în anii precedenţi, spre a-şi angaja gagişti civili necesari, pentru ca Muzica să aibă bune elemente, cu care să poată satisface pretenţiile publicului auditor.

În afară de aceasta, cheltuielile de întreţinere şi reparare a instrumentelor Muzicii, cum şi a celorlalte furnituri necesare pentru întocmirea notelor reclamă anual sume foarte importante". Rezoluţia stabileşte că, având în vedere cheltuielile edilitare făcute de comună, bugetul nu permite mărirea subvenţiei pentru Muzică şi pentru că „este destul de mare", apoi la 14 februarie 1913, Consiliul Comunal a aprobat cumpărarea a 20000 de puieţi de molift, necesari pentru Grădina Publică, Parcul Trivalea, „cum şi la curţile particulare din oraş".

Primăria Piteşti comandă, tot în februarie 1913, lui L. Späth din Berlin, 20 000 de brazi roşii cu înălţimea de 35-45 cm..

Primarul I. P. Constantinescu întreabă pe şeful ocolului Silvic Leordeni dacă are carpen, lemn câinesc, în ce număr şi cu ce preţ, fiind necesare pentru „Aleia Trivalea".

La 12 martie 1913, Primăria Piteşti roagă Inspectoratul Regiunii a VII-a Silvice să-i ofere material pentru „mai multe bănci

rustice din lemn de alun şi mesteacăn, cu picioare de stejar", pentru Parcul Trivalea. Material era în Pădurea Statului Gorgan şi se vindea cu preţul de 50 de lei mia, dar scosul şi transportul trebuiau făcute şi plătite de Primărie.

Programul muzical din grădina publică

Se iniţiază cu concursul Primăriei Piteşti un program muzical în grădina publică. Se organizează concerte, se aduce fanfara militară pentru vizitatori, mai ales în zilele de sărbătoare ori în unele seri lungi de vară.

Regimentul Argeş nr. 4 scrie, la 17 martie, Primăriei, că Muzica va începe să cânte de la 14 aprilie, „deoarece în primele zile din această lună intrăm în Săptămâna Patimilor, pe de o parte, iar pe de altă parte, Muzica va fi nevoită a urma Regimentul în tabără, în aceste zile.

Programul zilnic va fi: duminica, marţea şi joia, de la 8^{30} - 11^{30} a.m. în Grădina Publică;

Miercurea şi vinerea la Trivalea, în orele ce le veţi stabili Dv".

Se răspunde că Muzica va cânta, în Trivalea, şi lunea.

La 9 martie 1913, Regimentul Argeş nr. 4, prin colonelul Băbeanu, este de acord să primească 7 500 lei subvenţie, ca şi în anul trecut, dar roagă „să se organizeze, şi în acest an, două serbări în timpul sezonului, una în beneficiul muzicanţilor şi una pentru procurarea de instrumente".

Carol Hio, la sfârşitul lunii martie, propune să se cumpere o cană, în locul celei furate de la robinetul de apă, şi „să se repare bazinul de apă... şi o ţeavă spartă".

Contractul încheiat între Primăria Piteşti şi Regimentul Argeş nr. 4, semnat de către primarul Alexandru Dumitrescu şi de către colonelul Alexandru Băbeanu, semnat în aprilie 1913, prevedea ca muzica să cânte în Parcul Trivalea:

între 1 aprilie şi 31 mai, „miercurea şi vinerea după amiază, de la ora 4-7;

1 iunie - 1 septembrie: miercuri şi vineri, de la 9-12 seara".

Fiindcă s-au găsit doi cai ai Regimentului Argeş nr. 4, în iarba şi trifoiul din Parcul Trivalea, s-a decis luarea la obor, „pentru a se plăti taxele comunale".

Serviciul Tehnic raporta, la 8 mai 1913, că a reparat „canaua cea veche din parcul Trivalea".

La mijlocul lunii mai, inginerul Dumitrescu, şeful Serviciului Tehnic, solicita Primăriei Piteşti mai multe materiale lemnoase şi 7 kg de cuie, pentru „a se repara, în Paarcul Trivalea, toate podeţele, băncile etc., precum şi de a se face din nou unele bănci pe alee.

În iunie 1913, scările de ciment de la intrările în Bufetul Parcului Trivalea au fost reparate de către M. Zamfirescu.

La 11 septembrie, Primăria Piteşti roagă Ministerul Domeniilor să-i dea gratuit de la Ocolul Silvic Trivalea sau Leordeni „un număr cât mai mare de arbori pentru plantat". La 10 octombrie 1913, Ministerul Domeniilor răspunde că în pepinierele silvice ale statului, nu au „puieţi de esenţele: tei, paltin şi plopi".

La 16 octombrie 1913, Pepinierele de Arbori şi Viţe Americane Buftea, Prprietatea Principelui Barbu Ştirbei, scrie Primăriei Piteşti că îi poate oferi „consilii şi indicaţiuni, cât şi... arbori frumoşi pentru parcuri şi alee, plante de ornament, conifere etc. din întinsele şi renumitele noastre pepeniere din Buftea, aşa că nu aveţi nevoie de a vă adresa în străinătate".

Podul de beton armat

Podul de beton armat se poate vedea şi astăzi când intri în luminişul pădurii, traversând una din cele trei văi. Şi astăzi lumea se plimbă cu nostalgie pe pod şi priveşte un pârâiaş amărât cu apă mai mult stătută.

Pentru construirea acestui pod de beton armat „peste Valea Trivălii din Parcul Trivalea", inginerul V. Năsturaş pretinde Primăriei Piteşti, la 18 decembrie 1913, suma de lei 600. În baza cererii primarului de a se construi un pod de beton, în locul celui de lemn din Parcul Trivale „ai cărui piloţi s-au putrezit şi ameninţă să

cadă", Consiliul Local, în majoritate (s-a opus consilierul V. Stoicănescu) aprobă 600 de lei pentru plata proiectului.

Publicația Primăriei Pitești, din 24 septembrie 1913, anunța scoaterea la licitație, pentru 9 octombrie, a construirii Podului de Beton din Trivalea.

Proiectul inginerului Năsturel. La cererea primarului Al. Dimitrescu și a secretarului C. M. Dimitrescu, Consiliul Local aprobă, la 14 noiembrie, în baza devizului inginerului Năsturaș, plata a 4 000 de lei, care vor fi folosiți la primele cheltuieli pentru construirea podului și anume: fundațiile și cofrajele.

Pe baza ofertei inginerului Dimitrie Dima din Pitești, de la 22 noiembrie 1913, de a executa, cu 4.000 de lei, lucrările de fundații ale podului, prevăzute în proiect cu 4.385 lei, se hotărăște, de către primar, primirea ofertei, pentru că vremea este înaintată și „având în vedere că D-sa este un specialist în executarea de poduri". Consiliul Local, la 3 decembrie, este de acord și autorizează pe primar să trateze „cu dl. Dima executarea restului de lucrări, în marginea creditului acordat".

Într-o ședință extraordinară, din 8 decembrie 1913, Consiliul Comunal Pitești aprobă plata a 600 de lei inginerului V. Năsturaș, pentru „proiectul, planul și devizul Podului de Beton din Parcul Trivalea".

Fritz Stanski din București se oferă să construiască podul, pentru suma de lei 7000. La această ofertă, Primăria întreabă pe inginerul Dima dacă poate să-l execute mai ieftin. Inginerul Dima răspunde: „nu pot acorda nici un nou rabat asupra ofertei mele ultime.

Aș fi chiar dispus să cedez d-lui Fritz Stansky și partea de lucrare ce mi-ați aprobat-o".

La 4 ianuarie 1914, D. Dima revine asupra ofertei sale, din 9 decembrie 1913, și acceptă „asupra cofragelor de la suprastructură prețul de lei 30 de metru cub, cerut de dl. antreprenor F. Stansky, așa că lucrarea în total se ridică la suma de lei 4659".

În data de 3 ianuarie 1914, primarul Al. Dumitrescu și inginerul Dimitrie Dima din strada Sf. Vineri încheie un contract prin care ultimul se obligă să execute, până la 1 aprilie, o parte din lucrările podului din Parcul Trivalea. La 31 martie, inginerul Dima, răspunzând unei adrese trimise de Primăria Pitești, declară: „mențin în totul declarația făcută, în ziua de 21 martie a.c. înaintea Onor Consiliului Comunal de a renunța la contractul ce l-am încheiat cu Onor Primăria locală, pentru construirea podului de la Trivalea, cu condițiunea expresă ca și Onor Primăria să mențină declarația ce mi s-a făcut că, pe fundamentele terminate ale acestui pod, se va construi doar un pod de lemn provizor.

Fac această concesie, deși toate pregătirile de materiale (fier și lemne) au fost făcute, ținând seama de asigurarea ce mi s-a dat că se amână executarea proiectului de construcție a podului, din lipsă de fonduri.

Spre a vă oferi o dovadă de bunăvoință... mă ofer a construi întreaga suprastructură a podului, în afară de terasamente și împietruire, rămânând să mi se plătească valoarea peste 1-2 ani, când vor fi fonduri disponibile".

La 13 aprilie, Consilil Comunal ia act de renunțarea inginerului Dima și aprobă „a se construi un pod de lemn în Parcul Trivalea, în regie, cu materialul ce dispune comuna, cumpărându-se materialul ce va mai fi necesar".

Primăria orașului Pitești anunța, printr-o publicație, că, în ziua de 15 noiembrie, la ora 10 dimineața, „se va ține licitație, la Biroul Primăriei, cu oferte închise și sigilate, fără drept de supraoferte, pentru arendarea pe termen de 5 ani, a noului lac din parcul Trivalea, pentru patinaj, în timpul ernii".

La licitație, au participat: Ham Safrani cu 150 de lei, Nae Nicolescu cu 200 de lei și I. G. Buțănescu cu 250 de lei, care a câștigat licitația, fiindcă oferta lui era cea mai avantajoasă. Comisia de Licitațiuni avizează pe primarul orașului să încheie contract cu Ion G. Buțănescu. Contractul prevedea că se încheie contract pe 5 ani, cu o chirie anuală de 250 de lei, plătibilă în patru rate. „Dl. I.

G. Buţănescu va utiliza acest lac, făcând iarna patinaj şi având cele necesare, iar în timpul verii, pentru plimbări pe lac, cu barcile".

„Furnizorul Curţii Regale I. G. Buţănescu Bucătărie şi Restaurant Piteşti" scrie preşedintelui Comisiei Interimare, la 24 februarie 1914, să ia măsuri pentru repararea „stricăciunilor făcute de apa provenită din ploi şi zăpezi, deoarece Paştele este în 6 aprilie şi eu voesc ca până atunci să aduc bărcile comandate la Turnu Severin. În continuare, Buţănescu socoteşte că lacul va avea de suferit de câte ori vine apa mare. A consultat un inginer din Bucureşti care i-a spus „că lacul are absolută nevoie de 2 aripi la partea de sus a intrării apei şi de acolo un canal de scurgerea apelor pe sub lac, de cel puţin 50 cm, până la ieşirea din el, ca toate apele surplus cu murdăriile să treacă prin canal, pe sub lac şi lacul să se alimenteze numai la necesitate cu apă curată". La 14 martie, inginerul Dumitrescu nu este de acord cu canalul, care s-ar înfunda, considerând că „Betonarea lacului şi, apoi, îngrijirea lui ar fi de ajuns". În mod sigur, nu s-a găsit soluţia întreţinerii lacului, ceea ce face pe Buţănescu, la 9 februarie 1915, să ceară rezilierea contractului şi restituirea garanţiei de 62,50 lei. Consiliul Comunal acceptă ambele cereri, deoarece „lacul este desfiinţat".

Amenajarea unui teren pentru fotbal, tenis şi patinaj

La solicitarea primarului, Serviciul Tehnic al Primăriei a întocmit un deviz în valoare de 85 000 de lei „pentru mutarea monumentului din Bulevardul Elisabeta la rondul din strada Trivalea, în faţa intrării cazărmilor".

La cererea Societăţii „Săgeata", Consiliul Comunal, în şedinţa din 22 iunie 1915, admite de a i se ceda un teren de 8 125 mp, cu o lungime de 125 m şi o lăţime de 65 m pentru a-l amenaja pentru fotbal. Terenul era situat pe platoul din partea dreaptă a Parcului Trivalea. Se mai fac, însă, câteva precizări:

„Pomii care va fi nevoie să fie tăiaţi vor rămâne ai Primăriei.

Comuna îşi rezervă dreptul ca, în fiecare an, să închirieze acest platou, pentru ţinerea bâlciului de Sfintele Sărbători ale Paştelui, luând comuna venitul şi fără a avea vre-o pretenţie sau despăgubire de orice fel Societatea Sportivă „Săgeata".

În cazul când Primăria, va avea nevoie de acest teren, pentru trebuinţele sale, atunci acest teren revine de drept Primăriei, fără nici o altă formalitate, Societatea Sportivă „Săgeata" fiind obligată a-şi ridica construcţiile făcute pe el, fără nici o despăgubire".

Societatea Sportivă „Săgeata", cu sediul în strada Şerban Vodă nr, 206, solicita Primăriei Piteşti teren pentru „fotbal, tenis şi patinaj". Pentru terenul de tenis, optau pentru locul viran „situat între Tribunal şi Poliţia oraşului".

Colonelul Părăianu, comandantul Regimentului Argeş nr. 4, scria primarului, la 13 martie 1926, să ceară Consiliului Comunal suma de lei 20 000, „pentru terminarea porţii Eroilor din Trivale.

Regimentul a făcut tot ce i-a fost posibil de a o ridica în starea în care este astăzi şi ne mai având posibilitatea de a crea fonduri, recurg la Dv., pentru a ne da această sumă, pentru terminarea ei.

Este o înfrumuseţare care aparţine şi oraşului şi, în afară de aceasta, scopul ce s-a urmărit fiind în dorul de bine al neamului, sper că veţi binevoi a ne da sprijinul Dv.". La 30 aprilie, s-a hotărât amânarea chestiunii, „pentru o şedinţă viitoare", iar la revenirea din 4 noiembrie 1926, se răspunde că „cestiunea este în Consiliu şi la timp se va comunica rezultatul".

Angajarea muzicii în beneficiul locuitorilor

Şi în anul 1926, Regimentul Argeş nr. 4 şi Primăria-Piteşti s-au preocupat de angajarea Muzicii, în beneficiul locuitorilor oraşului. La 13 martie, colonelul Părăianu încearcă să convingă pe primar să-l susţină în mărirea contractului la cel puţin 200000, aducând următoarele argumente:

„1. Fondul Muzicei este epuizat prin faptul măsurii luate de a repara instrumentele Muzicei şi a se cumpăra instrumentele strict necesare...

2. Prin urcarea soldelor cu 60% la angajaţii în termen ai Muzicei Regimentului, gagiştii... au cerut sporurile corespunzătoare gradului pentru care au făcut contracte, aşa că este o imposibilitate ca cu suma de 100 000 de lei cu care a fost angajată anul trecut, să se mai poată susţină Muzica în anul în curs.

3. Ministerul de Război, suprimând avantajele gagiştilor ca: pâine, lemne, gaz, care se ridică la aproximativ 800-1000 lei lunar (2 pâini, 1 litru de gaz pe zi şi 5000 kg. lemne pe an), de fiecare să fie suportată tot din fondul cântărilor.

Deşi suma ce mi se oferă de la o staţiune climatică este foarte avantajoasă pentru noi, totuşi fiindcă Muzica Regimentului 4 I. nu a părăsit nicodată oraşul şi ţinând socoteală că, în executarea condiţiilor contractului din anul trecut, Primăria a fost foarte largă, făcându-ne avantagii ca să nu pierdem angajamentele particulare, nu mă gândesc un moment de a trimite Muzica în altă parte, pentru a lăsa oraşul fără distracţie; dar cer cu insistenţă ca în contractul de anul acesta să se dea posibilitatea, prin suma ce se va aloca de Dv., ca să pot susţine existenţa gagiştilor Muzicii Regimentului.

Ar fi dureros ca, din cauza lipsei de fonduri cei mai buni gagişti să plece, ca să se angajeze în alte părţi, unde li să dă posibilitatea de trai, în mai bune condiţiuni. Cazul este al oraşului Alexandria, unde Batalionul de Jandarmi, înfiinţând anul acesta Muzică, Primăria oferă sume mari, ceea ce a făcut ca cinci din cei mai buni gagişti să ceară rezilierea contractului.

Ţin să mai arăt dv. că şi serbările ce se aprobă să se dea pentru mărirea fondului, de multe ori nu dau rezultatele dorite şi sunt foarte jenante pentru mine, ca comandant, ca prin acest mod, să adun capitalul necesar existenţei unei Muzici". În şedinţa Consiliului Comunal din 30 aprilie, se aprobă angajarea Muzicii Regimentului Argeş nr. 4 cu 160 000 de lei pus două serbări. Pentru acoperirea plăţii, Primăria va da serbări şi va percepe o taxă

de la 1 000 la 2 000 de lei „de la particularii care dau serbări în Grădina Publică sau Parcul Trivalea".

Comandantul Regimentului Argeş nr. 4, colonelul Pârăianu, scrie Primăriei, la 3 aprilie 1926: „Ca mulţumire doamnelor piteştene şi tuturor aclora care au dat concursul lor la strângerea obiectelor de tombolă la *Balul Muzicii* şi ca mulţumire clasei comercianţilor, care au oferit cu destulă dragoste obiectele colectate, am dispus ca Muzica acestui regiment, în Sărbătoarea Paştelui (Duminică, Luni şi Marţi) să cânte în Grădina Publică 2 ore dimineaţa, de la 10^{30} la 12^{30}".

La 6 mai, colonelul Pârăianu acceptă plata a 160 000 de lei şi contravaloarea a două serbări şi roagă a se lua „urgent măsuri, pentru refacerea băncilor din chioşcul Muzicii din Grădina Publică şi parcul Trivalea şi instalarea complectă a luminei".

Contractul dintre colonelul Părăianu Barbu şi Primăria Piteşti, din 4 mai 1926, stipula:

„În Grădina Publică:

Se va cânta duminicile, de la ora 10^{30}-12 dimineaţa şi seara de la ora 21-24 noaptea.

Marţea şi joia, de la orele 21-24 noaptea.

La Trivale:

Miercurea după amiază, de la orele 16-19 şi Vineri, de la orele 21 - 23^{30} seara...

În cursul acestui angajament, Primăria va pune la dispoziţia Regimentului Grădina Publică, pentru a da 2 (două) serbări, în beneficiul Muzicii, în timpul sezonului...

Prima sebare va avea loc, în ziua de 12 iunie 1926, şi a doua, în ziua de 14 saugust 1926". La prima sebare, dată în beneficiul Muzicii Regimentului, s-a obţinut un beneficiu de 32 086 lei şi 50 de bani, pe care Primăria urma să-i vireze în contul Regimentului Argeş nr. 4.

Primăria atenţionează pe comandantul Diviziei a 3-a că ofiţerii mai tineri umblă călări prin Parcul Trivalea, unde „calcă iarba, rondurile de flori, umblă prin micile alee rezervate numai pietonilor".

Consiliul Comunal aprobă, la 30 septembrie 1926, să se mai plătească Regimentului Argeş nr. 4, 22 308 lei şi 50 de bani, fiindcă din serbări s-au strâns doar 57 691 lei şi 50 de bani, deoarece mai trebuie daţi 160 000 de lei, iar în bugetul comunal au fost prevăzuţi doar 80 000 de lei. La a doua serbare, a rămas un beneficiu d4e 21 405 lei.

În şedinţa din 5 noiembrie 1926, Delegaţia Permanentă aprobă suma de lei 29 000, pentru cumpărarea de „arbori şi trandafiri necesari pentru Grădina Publică şi Parcul Trivalea, de la Firma Meger din comuna Florica, judeţul Muşcel.

La 14 iunie 1927, în urma unei licitaţii, Guido Rosatta, oferind un scăzământ, sub preţul Devizului, de 15^{25}%, a câştigat dreptul de a construi podul de beton de peste pârâul de la Şoseaua din Parcul Trivalea. În acest acop, Consiliul Comunal, la 24 mai, aprobase planul şi devizul întocmit de către Serviciul Tehnic, în valoare de 489 500 de lei.

Prin contract, Guido Rosatta se obliga să termine podul la 25 septembrie 1927, contra sumei de 414 851 lei şi 25 de bani, urmând ca recepţia definitivă să fie făcută la un de la terminarea lucrării. La recepţuia definitivă, din 15 octombrie 1928, lucrările au fost găsite „în bune condiţiuni". Semnează membrii Delegaţiunii Permanente: colonel Grecescu şi Spiridon Emanuel şi inginerul-şef al comunei H. W. Schmidt.

Congresul Internaţional de Agricultură din vara anului 1929. Ceaiul congresmenilor din Parcul Trivalea

Al XIV-lea Congres Internaţional de Agricultură, ţinut la Bucureşti, în vara anului 1929, a hotărît să viziteze mai multe localităţi şi ferme din România, printre care şi oraşul Piteşti. În vederea pregătirii vizitei la Piteşti, Comisia Interimară decide, la 29 aprilie: „Comisiunea, Faţă de explicaţiile date de dl. preşedinte al Comisiei Interimare şi având în vedere că oraşului nostru i se face o

cinste mare, cu vizitarea de către aceşti congresişti, în ziua de 12 iunie 1929, aprobă şi autorizează pe dl. preşedinte al Comisiei Interimare a lua toate măsurile necesare de a duce la îndeplinire programul întocmit de Prefectura Locală, prezentând la timp listă de cheltuielile ce au necesitat, pentru a se deschide cuvenitul credit". La 26 mai, preşedintele Comisiei Interimare solicită Camerei de Agricultură şi Comerţ Argeş 20.000 de lei pentru cheltuielile necesare primirii congresiştilor. S-au comandat steagurile necesare, cu acest prilej.

Într-un proces-verbal din 20 aprilie 1929, Comitetul Restrâns pentru organizarea recepţiei Congresului Internaţional de Agricultură decide:

„1. Primăria oraşului Piteşti va lua măsuri pentru ameliorarea pavajelor de pe traectul pe care vor trece congresiştii.

2. Primăria va aranja recepţia de dimineaţă *în Parcul Trivalea.*

3. Se va aranja un bâlci, pe platoul din *Pădurea Trivalea.*

4. Se vor instala barăci din foi de cort, pentru: cârciumi, prăvălii, expoziţii etc., privitoare la produsele judeţului Argeş: obiecte de industrie casnică, agricole, forestiere etc.

Se vor aranja distracţii naţionale.

În rezumat, se va organiza un bâlci ţărănesc, după obiceiul locului...

5. Se va lua contact cu prefectul de Muşcel, pentru a încuraja participarea producătorilor de obiecte naţionale din acel judeţ (regiunea Rucăr) la bâlciul din Piteşti...

8. Se vor colecta de îndată: fotografii, reprezentând vederi din judeţul Argeş (mănăstiri, case boiereşti, case ţărăneşti, pepiniere, ţesături, expoziţiii de industrie casnică etc.).

Excursiunea nr. 2, marţi, 11 iunie, străbătea următorul traseu: Bucureşti, Petreşti, Buftea, Slănic, Moreni, Câmpina, Breaza. Miercuri, 12 iunie, aveau următorul program:

„Ceaiul la Piteşti, eventual la *Parcul Trivalea.* Dejun în Piteşti, vagon restaurant între Piteşti şi Curtea de Argeş; gustare la

Sărăcineşti sau Păuşeşti; prânz la Călimăneşti; noaptea la Călimăneşti.

Vizitarea târgului săptămânal... La târg, va aflui toată populaţia în costumele ei specifice din Muşcel şi din Argeş; fete îmbrăcate în port naţional, cu salbe, îndustria subcarpatică. Pe cât posibil, fără vite"

Comitetul de Organizare anunţă că poate procura, contra cost, steagurile ţărilor participante, care pot fi folosite la: instituţiile publice, debarcadere, gări, terase sau retaurante, expoziţii, popasuri, umbrare şi pavilioane speciale ale următoarelor ţări participante: Anglia, Argentina, Austria, Brazilia, Belgia, Bulgaria, Chile, China, Danemarca, Spania, Egiptul, S. U. A., Estonia, Franţa, Finlanda, Germania, Haiti, Grecia, Japonia, Ungaria, Letonia, Italia, Luxemburg, Norvegia, Olanda, Uruguay, Polonia, Portugalia, Suedia, Elveţia, Cehoslovacia, Turcia, Yugoslavia, Mexic, Peru şi România.

Delegaţia Permanentă a oraşului Piteşti aprobă, la 15 mai, construirea unui drum în Parcul Trivalea, „la Platforma de Sus, unde urmează a se face bâlciul agricol".

Foarte mulţi amatori au solicitat Primăriei Piteşti să le ofere locuri în Parcul Trivalea, pentru a-şi desface anumite produse. Dăm câteva exemple: Ştefan Gh. Oncescu, din strada Şerban-Vodă nr. 238, primeşte aprobare pentru deschiderea unui restaurant; G. Manea, proprietarul unei Fabrici de produse ceramice, pentru o expoziţie; Stănuţă D. Elenescu, pentru lucruri casnice şi ţesături; Cosorva Ştefan din strada Râurilor nr. 4, pentru „o baie de mozaic şi nişte trepte de piatră artificială"; Nicolae Dumitrescu, pentru „un aparat de limonadă sistematic".

La o întrebare venită din Craiova, dacă pot veni comercianţii cu mărfuri pentru bâlci, se decide a se răspunde: „N-avem bâlci pentru mărfuri". Însă Primăria Piteşti, printr-o Publicaţie, invită locuitorii să ia parte la primirea congresiştilor:

„Întrucât în ziua de miercuri, 12 iunie curent ora 8 a.m., sosesc în gară d-nii membrii ai Congresului Internaţional al Agriculturii, de aici vor fi conduşi în Parcul şi Platoul Trivalea,

unde are loc bâlciu, facem un călduros apel către cetăţenii piteşteni să binevoiască a ieşi în număr mare în drumul congresiştilor, precum şi la Trivalea.

De la gară, vor parcurge Bulevardul Elisabeta, prin Grădina Publică, pe Bulevardul Ferdinand, Piaţa General C. Cristescu (fostă Ştiubei) la Trivale. La înapoiere, la ora 10 a.m., acelaşi drum până la Grădina Publică, vor traversa strada Şerban Vodă, prin strada Lascăr Catargiu şi vor merge la Florica".

Primăria Piteşti a invitat la „Ceaiul ce se dă în onoarea domnilor membrii ai Congresului Internaţional al Agriculturii *şi care va avea loc în Bufetul din Parcul Trivalea din oraş*" pe: Armand Călinescu, prefectul judeţului Argeş, inginerul Priboianu, S. Muşetescu, preşedintele Tribunalului S. II, pe M. Popovici, preşedintele Tribunalului S. I, şi alte 60 de persoane.

Guvernul a rămas mulţumit şi de prestaţia piteştenilor, cu ocazia primirii congresiştilor. De aceea, Teodor C. Marinescu, ministrul de interne, mulţumeşte primarului Rătescu, pentru că a colaborat „cu sufletul... la acţiunea noastră... Vă mulţumim, cu recunoştinţă.

Străinii au rămas uimiţi de frumuseţile şi resursele ţării noastre".

La târgul din Trivalea, au mai expus: Şcoala de Meserii din Călineşti-Muşcel: un birou bibliotecă, un docar, o brişcă două căruţe şi câteva vase de dogărie; I. Gheber - cornuri şi cozonaci „executate în cele mai bune condiţiuni". Diferite persoane vor să prezinte „scaunele cu lanţuri" sau „bărci şi lanţuri strălucitoare"; C. D. Angelescu dorea să deschidă cârciumă şi berărie; Stelian Bratu din Dâmboviţa dorea să aducă - covoare naţionale; Siboşi Nicolae din Piteşti - obiecte de artă şi traforaj iar, Ion Marinescu din Bascov - „învârtitoare de scaune".

La 9 iunie, Comisia Interimară aprobă ca fraţii Cristescu să pregătească şi să servească „Ceaiul din ziua de 12 iunie 1929, la *Parcul Trivalea* pentru 150 de persoane... cu preţul de lei 200 două sute de persoană".

Cheltuielile făcute de Primăria Piteşti, cu ocazia Expoziţiei Agricole şi a construcţiei Pavilionului Bufet din Parcul Trivalea, s-au ridicat la suma de lei 110 000 lei.

Mihail Manoilescu – ctitorul Parcului Trivalea

Mihail Manoilescu, prefect de Argeş, a fost iniţiatorul ideii construcţiei unui parc în pădurea Trivalea, pe cheltuiala Primăriei şi cu ajutorul unei liste de subscripţie. Proiectul s-a realizat în scurtă vreme şi astfel numele prefectului de Argeş s-a leagat de cel mai frumos parc natural din district: *Parcul Trivalea.*

Cu ocazia morţii lui Mihail Manoilescu, domnişoara Elisa Chiţescu a iniţiat ridicarea în Trivale a bustului fostului prefect de Argeş, care a iniţiat construirea Parcului Trivalea.

În acest scop, consilierii comunali propun, în anul 1930, să se aşeze la Şoseaua „Trivalea“ tabla cu inscripţia *„Parcul Mihail Manoilescu“* şi lansarea unei liste de subscripţie şi, cu ajutorul primăriei, a se aşeza în Parcul Trivale un bust al defunctului Mihail Manoilescu, iniţiatorul şi acel ce l-a creat“.

O foaie volantă făcea următorul apel către piteşteni:

„Onor cetăţeni!

Podoaba care face mândria oraşului Piteşti este Parcul „Trivalea“.

Crearea acestui parc se datorează decedatului Mişu Manoilescu, prefectul judeţului Argeş, pe acele vremuri. Gustul artistic ce s-a desfăşurat acolo ne arată pe omul iubitor de frumos şi fapte lăudabile...

În scopul acesta, un grup de domni şi doamne din cei care l-au cunoscut... se vor constitui în Comitet, spre a aduce la îndeplinire scopul ce urmăresc:

A aşeza în Parcul Trivalea bustul lui Mişu Manoilescu...

Persoanele care doresc a se înscrie în Comitet sunt rugate a se adresa d-rei Elisa Chiţescu str. Brătianu nr. 32 Piteşti“.

Pentru stabilirea locului de amplasare, s-a sugerat că „Un loc potrivit ar fi şi locul unde a fost amplasat monumentul lui I. C. Brătianu sau în rondul de flori care ar putea fi amenajat...“.

La 30 ianuarie 1932, *Comitetul Fondul Manoilescu* solicita să se admită „aşezarea acestui monument în Parcul Trivalea, pe locul unde astăzi se află un havuz ce nu funcţionează, la intrarea către Pavilion (staţia birjelor)“. La 30 ianuarie, Comisia Interimară este de acord cu această sugestie.

Pentru ridicarea monumentului Manoilescu, Prefectura Argeş a strâns suma de 50.000 de lei. Şi Inspectoratul Regional Administrativ Bucureşti aprobă deschiderea unui credit de 5.000 de lei pentru „a servi ca ajutor pentru ridicarea monumentului defunctului M. Manolescu, fost prefect de Argeş“.

Elisa Chiţescu invită primarul oraşului Piteşti la inaugurarea bustului celui ce a creat Parcul Trivalea:

„Monumentul M. Manolescu, fiind aşezat în Parcul Trivale, Vă rugăm să binevoiţi a ne onora cu prezenţa Domniei Voastre şi a întregului personal de sub conducere să fiţi la solemnitatea dezvelirii monumentului, în ziua de 5 octombrie 1933, când vom avea şi deosebita cinste a Vi-l încredinţa“. În urma acestei invitaţii, Primăria Piteşti roagă pe comandantul Regimentului Argeş nr. 4 ca Muzica unităţii să cânte, duminică, 5 noiembrie 1933, la solemnitatea dezvelirii monumentului lui M. Manoilescu, ce va avea loc între orele 10 şi 13,50.

Tot cu ocazia dezvelirii monumentului Manoilescu, Nelu Nicolau se oferă să dea o masă la o sută de persoane, cu 50 de lei tacâmul.

Preşedinta Comitetului, Elisa Chiriţescu, informează pe primarul oraşului că, din lipsă de fonduri, a rămas neterminată bordura monumentului. Fiind bolnavă şi ne mai putând strânge fonduri, îl roagă să acorde „suma de 4.000 lei, ce mai datorează italianului Cassarsa, care execută lucrarea“.

Primăria Piteşti a acordat o deosebită atenţie refacerii Barajului Lacului din Parcul Trivalea. În acest scop, Serviciul Tehnic înaintează primarului un deviz pentru repararea Barajului,

în valoare de 42000 de lei. Reparându-se de către Primărie și curățindu-se locul, „Lacul poate fi folosit vara pentru bărci, iar iarna pentru patinaj.

O dată făcut acest lac, ar fi de mare folos populației, ca punct de atracție, iar pe de altă parte ar da un aspect mai frumos Parcului Trivalea și, în afară de aceasta, poate aduce și un venit comunei". În ședința Consiliului Comunal din 16 iulie 1934, se aprobă executarea lucrării și deschiderea unui credit suplimentar de 42 000 de lei. Primarul Cornel Zamfirescu și secretarul general G. M. Georgescu semnează o publicație, la 24 iulie, care anunța darea în antrepriză a reparării barajului Lacului din Parcul Trivalea, în sumă de 42 000 de lei. Licitația a fost câștigată de Ștefan Casartza din Pitești, „cu un rabat de 3% sub prețul Devizului de lei 42 000". Nae Popescu oferise un rabat de 1,75% iar Ion D. Pantilia un rabat de 1.25%.

La licitația ținută în ziua de 28 noiembrie „pentru darea în antrepriză a săpării și transportului pământului din Canalul Trivalea, s-a obținut următorul rezultat:

Devizul a fost în sumă de lei 20 400.

1. Dl. Ion Pantila se oferă să execute lucrarea cu suma de lei 25000.

2. Dl. Furnica Ilie idem cu cu suma de lei 20000.

Oferta cea mai avantajoasă este a d-lui Furnica Ilie", care a primit lucrarea.

Primăria Pitești, cu sediul în Bulevardul Ferdinand, încheie un contract cu inginerul Aurel Dolga din Pitești, str. Cuza Vodă nr. 26, pentru „repararea Barajului Lacului din Parcul Trivalea, cu un rabat de lei 2% sub prețul devizului de lei 1.150... adică lei 14.847".

Statuia ctitorului Mihail Manoilescu, a fost ridicată în parc, dar nimeni nu știe cum a dispărut și unde, ca de altfel satuia lui I.C. Brătianu care avea un loc pe aleea principală din interiorul pădurii.

Pădurea Trivalea – monument natural protejat

La propunerea Serviciului Tehnic al Primăriei Pitești de a declara Pădurea Trivalea monument al naturii, „Ministerul Agriculturii și Domeniilor la adresa Dv. Nr. 5801/1939, privitoare la declararea Pădurii Trivalea ca monument al naturii, Comisiunea Monumentelor Naturii, în ședința sa din 28 X ac, găsește că nu poate da curs cererii Dv., întrucât pădurea respectivă nu îndeplinește criteriile cerute de un monument al naturii.

Pentru atingerea țintei urmărite de Dv., credem că este indicat a vă adresa Direcției Silvice din Ministerul Agriculturii și Domeniilor, pentru eventuala declarare a ei ca pădure de protecție". În urma acestei adrese, Primăria Pitești solicită Direcției Silvice la 20 decembrie 1939 să dispună „împlinirea formelor necesare, pentru a se declara Pădurea Trivalea, ca pădure de protecție, având în vedere că această pădure are o suprafață de circa 500 de ha. (494 ha.), se găsește în imediata apropiere a orașului Pitești, o parte din ea fiind astăzi utilizată de comună, ca un loc de agrement, sub denumirea *Parcul Trivalea*.

Orașul Pitești, neavând nici o altă pădure în jurul său, Trivalea, prin apropierea sa de oraș, frumusețea ei naturală, căile de comunicație, comode și modernizate, poziția și configurația terenului, cum și esența variată a arborilor, atrage atenția vizitatorilor străini și a cetățenilor orașului ca loc de odihnă, plimbare și distracție.

Din aceste motive... propunem declararea acestei păduri ca pădure de protecție, supunându-se regimului special de protecție și pentru a face și noi diferite îmbunătățiri, amenajări etc., în scopul creării unui parc al orașului pe porțiunea anume rezervată și cedată comunei, în acest scop.

De altfel, această intervenție a fost făcută după dorința fostului prim ministru Armand Călinescu și credem că și Dv. Însușiți aceste vederi".

Astfel devine Pădurea Trivale monument natural protejat prin lege.

*

- Datele evocate ne încarcă de admirație, domnule Vasile, văzând atâta preocupare pentru protecție, îmbunătățiri, menajări și cunoscând eforturile edililor vremurilor mai vechi de a ocroti și de a pune în valoare acest spațiu pe care ni l-a dăruit Dumnezeu. Se vorbește, în documente, despre *Grădina Publică Trivalea*. Privind în urmă, prin istoricul acestui loc însemnat, poate găsim energiile necesare pentru a readuce această grădină cel puțin la frumusețea de atunci.

Noi, oamenii, devenim romantici, în anumite momente ale vieții, mai ales când sufletul își cere dreptul de plutire în liniște și armonie. Pădurea rămâne templu al dorului de insingurare, izvor ce creează sentimentul unei alunecări într-un univers liniștit și calm, departe de lumea învăluită de griji și de temeri, departe de zgomotul străzilor, de tulburările cotidiene.

Simbol al înălțării către cer, al dorului de libertate și de nostalgie, loc fermecător cu puteri miraculoase, din care natura extrerioară se prelungește în interiorul ființei cu tot firescul, pădurea poartă vraja izvoarelor și cântecul de păsări prin cotloanele de frunzare cu umbre odihnitoare peste care se scurge cerul cu dulcea clipă de vis.

- Să mai adăugăm încă un element ce dă un plus de valoare locului, și anume acela că potrivit geologilor, *Pădurea Trivalea* se află pe un depozit aluviar din grupa cuaternară, caracterizat prin straturi alterne de nisipuri, pietrișuri și luturi. Bolovanul lui Mircea cel Mare este un element care întărește această convingere. Documentele relatate dau, în adevăr, o imagine despre eforturile autorităților pentru transformarea unei părți din *Pădurea Trivalea* într-un foarte frumos parc de agrement și distracții.

- Da, și să punem în discuție și raritatea pădurilor de stejari, diversitatea vegetației care conferă rezervației forestiere o

importanță majoră, nemaivorbind de flora bogată mediteraneană, de care s-au ocupat, în cercetările lor, mulți botaniști din Argeș.

Ne plimbăm, iată, printre arborii seculari, câți mai sunt și le simțim respirația și ne bucurăm de veșnicia lor, de anotimpurile ce se rotesc în bătaia timpului, ne bucurăm de cântec și de lumină și de răcoare.

E important istoricul acestei păduri mai ales pentru preocuparea edililor vremii trecute de a contribui la amenajarea unor locuri de agrement în apropierea aglomerărilor umane, de a crea spații culturale și comerciale, dar mai ales pentru a proteja *Pădurea Trivalea,* declarând-o monumentt al naturii și astfel ferind-o de primejdii.

Oricine rămâne impresionat de efortul și preocuparea de a înfrumuseța această pădure pentru interesul comunității. Păstrăm spre exemplificare câteva imagini vechi care coboară pe umeri cu o lume arhaică.

- Dumneavoastră, domnule Vasile, ați reînviat un timp istoric ce ne aparține, mai ales nouă piteștenilor și poate modelul acelei lumi va stârni dorința lumii noastre de azi de a face ceva pentru acest templu natural în care viețuim.

- Totul ține de idealul pe care așa de frumos l-ați exprimat mai devreme și pe care îl concretizați prin complexul **Cornul Vânătorului**, de a lăsa în urmă o lume mai frumoasă și mai bună decât aceea pe care ați găsit-o.

Grădina Zoologică

Grădina Zoologică pare că vine dintr-o poveste de viață istorisită de oamenii mai vechi ai pădurii, poveste care se amestecă cu basmul, cu feeria și cu idealul de cunoaștere.

Tânărul Costandin crescuse până la vârsta adolescenței în casa părinților săi de la poalele Parângului. Învățase din lecturile care i-au fost îngăduite, în anii aceia de după război, multe lucruri frumoase despre lume și viață. Nimic însă nu i se potrivea adolescentului razvrătit împotriva ordinii sociale a vremii. Pasiunea

pentru geografie îl acaparase cu totul şi dorinţa de a călători nu-i mai lăsa liniştea nopţilor şi a zilelor.

Într-o zi de primăvară, se apropie cu îndrăzneală de tatăl său, care stătea aplecat pe lemnul lui de lucru, şi-i spuse :

- Plec, taicule, îmi iau lumea în cap. Mi-a spus badea Ion din Vaideeni că atunci când fac şaisprezece ani să pornesc de acasă. Merg în lume să-mi caut un rost.

Bătrânul, surprins, nu scoase un cuvânt şi-şi văzu mai de parte de munca sa. Costandin îşi luă câteva lucruşoare, primi singurii crăiţari care mai erau în casă, iar mama, după ce îl însemnă cu semnul crucii, îi întinse un inel de argint pe care îl înfipse cu emoţie pe degetul mic de la mâna stângă. Şi porni pe jos, spre Pădurea Cotoşmenei, ajungând la gara din Slăviteşti, de unde luă un tren care pleca în lume, în lumea largă despre care nu ştia mai nimic şi în care paşii şi privirile lui alunecau cu nădejde. Ajunse spre dimineaţa zilei următoare la Constanţa şi ieşi, cu un grup de marinari, în port. Văzu pentru prima oară marea şi soarele care se ivea din apa scânteietoare. Rămăsese aşa mult timp până ce o mână grea, apăsând pe umărul său îl trezi din visare :

- Ce faci, tinere, că pleacă vaporul, nu vii ? Era un bărbat vânjos cam la patruzeci de ani, cu ochii mari căprui şi cu un chip posomorât şi aspru, asemenea oamenilor mării. Costandin îl privi, surâzând cu emoţie şi îl întrebă :

- Mă iei cu dumneata ?

- Mai încape vorbă, te iau cu mine !

Şi duşi au fost peste mări şi peste ţări şi de muncă au găsit pretutindeni şi se gândea Costandin că omul harnic se hrăneşte şi în piatră seacă, cum obişnuia mama lui să-l încurajeze în clipele lui de deznădejde. Nu s-a dat înapoi de la nimic şi bucuria a venit către el în fel şi chip. A cunoscut lume, altă lume decât cea pe care a lăsat-o acasă şi a strâns şi ceva bani, pe care îi păstra într-un buzunar secret sub cămaşă, în dreptul inimii care-i bătea cu putere de câte ori mai adăuga alţii şi alţii. Bani cinstiţi. Poate cine ştie, dacă o fi cu voia Domnului, cândva se va întoarce pe plaiurile

natale şi se va aşeza pentru restul vieţii. Anii treceau şi nenea Mitru îl ocrotea ca pe copilul lui şi-l sfătuia de bine.

- Cum îţi spun ai tăi, Costandine ?

- Costel mă strigă şi mama şi tata! rosti băiatul, roşindu-se până în vârful urechilor şi ochii i se umplură de lacrimi şi deodată două izvoare şiroiau fierbinţi pe obrajii tânărului care-şi îngropă capul pe pieptul lui nenea Mitru.

- Ai călcat peste Valea Plângerii, Costandine! îi zise bărbatul înduioşat şi mângâindu-l pe creştet. Tocmai când găsiserăm limanul fericit.

- Am călcat, nene! recunoscu tânărul. Mi-e dor de-ai mei, de la scrisoarea de anul trecut nu mai am nici-o ştire de acasă. Mă rog în fiecare noapte să mă ajute Dumnezeu să mă întorc în satul meu de lângă munţi.

Se scurseseră şapte ani de când porniseră în necunoscut pe ape şi pe uscat şi iată că dorul de părinţi şi de casă pare mai puternic decât dorul de ducă. Dar dacă tot au ajuns la capătul lumii, Mitru hotărî să facă împreună o călătorie prin savana africană. S-a gândit la Tanzania, un spaţiu plin de frumuseţe şi încărcat de vrajă.Vor fi multe de văzut. Şi porniră cu casa pe roţi, în care locuiau. O rulotă pe care o cumpăraseră pe mai nimic de la nişte turişti şi minuni nemaiîntâlnite li se perindară prin faţa ochilor. Savana era miraculoasă, natura parcă întrecea în splendoare ceea ce aflaseră ei despre paradis, iar vietăţile păreau smulse din chipul luminii ce se revărsa peste aceste locuri binecuvântate. Lei, elefanţi, hipopotami, leoparzi, gazele, zebre, pantere, girafe, zimbri, maimuţe, urşi, câini sălbatici, babuini, vulturi, cai albi şi alte soiuri de animale şi păsări convieţuiau în legea junglei de le puteai vedea în liberă migraţiune de-a lungul pădurilor rare, populate, pe alocuri, de palmieri şi acacia. Multe se hrăneau cu ierburi, frunze şi fructe, iar altele erau carnivore.

Nu se săturau privind în jur, iar zilele şi nopţile alunecau ca pe un tărâm de basm din care, cei doi, n-ar fi vrut să mai coboare. Într-o dimineaţă când razele soarelui alunecau pieziş peste casa lor de pe roţi, aşezată sub un palmier la marginea drumului, simţiră

miros de fum şi vuiet de tropote de copite şi strigăte de animale speriate auziră şi zăriră venind spre ei un grup de câteva siluete pe care nu le distingeai, fiindcă vântul amesteca fumul gros cu aerul pădurii. Deschiseră uşile prin sapte să strângă acareturile şi să plece şi deodată năvăliră în încăperea lor două maimuţe, un urs, o panteră, un leu şi o antilopă.. Câteva păsări se sprijiniră pe acoperişul rulotei.

- Închide uşa cu zăvoarele, zise Mitru, şi la drum !...

În urma lor flăcările mistuiau pădurea şi fierbânţeala ameninţa vieţuitoarele ei. Noroc cu o ploaie lungă şi răcoritoare pe care o primiră ca pe un dar ceresc, deoarece în savana africană plouă foarte rar şi ploaia aceasta le procură nădejdea că vor ajunge teferi şi nevătămaţi, în port. Alături de rulota lor alergau doi zimbri şi doi elefanţi. Aceştia din urmă lansară strigăte de plăcere, ridicând trompele şi sorbind şuvoaiele răcoroase ale ploii şi se depărtară în adâncul savanei.

- Să le eliberăm şi pe celelalte ! Şi deschiseră uşile largi, dar minune : niciunul dintre animale nu-şi părăsi locul. Stateau lipite de podeaua rulotei în nemişcare. Costandin vru să le zgonească cu un băţ şi atunci se întâlni cu rânjetul deloc prietenos al panterei. Leul se aşeză şi el mai bine în locul din mijloc pe care îl ocupase şi rămase nemişcat. Cei doi se priviră uimiţi şi destul de încurcaţi de situaţie.

- Le ducem cu noi, nene Mitrule, dacă nu vor să coboare, le ducem în ţara noastră, în pădurle noastre de brazi şi de stejari ! S-or bucura să le vadă şi oamenii de pe la noi.

- Mda, o să se bucure tact-u când o vedea ce avere aduci! zise Mitru cu un surâs în colţul gurii.

Şi cum nu aveau voie animalele mai violente, pe vas în libertate, le comandară cuşti. Zimbrii intrară primii pe punte şi coborâră în cală de parcă acolo era locul pe care-l căutau. Fură aşezate şi celelalte cu grijă pe straturi de paie şi dură o vreme pentru procurarea hranei pentru drum. Li se ceru să aibă doctorii pentru cazurile de îmbolnăvire. Şi Costandin se duse la un vraci african care nu vru bani, ci inelul de pe degetul lui mic de la mâna

stângă. Băiatul scoase inelul cu strângere de inimă şi luă prafurile de plante şi arbori pe care le împachetă cu grijă să le folosească la nevoie.

Lumea din port era plină de curiozitate şi circulau zvonuri că va veni marele incendiu care va transforma în scrum savana africană şi că de-aia animalele au urcat de bunăvoie în rulota condusă pe drumurile lungi, pe rând, de cei doi. La plecare fluturau mâini şi urări de vânt la pupa. Vraciul se înghesuia şi el şi chiar a reuşit să urce pe punte să mai dea ultimele sfaturi. Se apropie de băiat şi îi vârî în palmă inelul, cu o mângâiere.

- Corabia lui Noe! Corabia lui Noe! se auzeau glasuri îzvorâte din mulţime.

Şi corabia lui Mitru porni pe valuri, legănându-se pe calea lungă, spre ţara din Carpaţi. Plutirea liniştită pe luciul mării înviorează pe cei doi prieteni care nu ascund bucuria revederii pământului natal. A durat mult călătoria şi nu a fost deloc fără peripeţii. Bucuria întoarcerii acasă făcea să se topească orice necaz şi să se înece orice greutate. După cîteva săptămâni, acostară în Portul Constanţa, odată cu ivirea primelor raze.

Animalele îşi ocupară liniştit locurile dintâi în rulotă, iar cei doi zimbri se aşezară de-o parte şi de alta şi, coborând de pe punte, porniră la drum pe câmpie, spre colinele şi pădurile dinspre Parâng. Costandin avea pe umeri aripi şi bucurie şi încântare în suflet. După o bună bucată de drum, Mitru îi făcu o mărturisire :

- Auzi, Costandine, mi-a şoptit o zână, în vis, că voi pleca pe un cal alb şi-mi voi căuta soarta. Rămân în grija ta animalele!

Dormiră la marginea unei tarlale de grâu. Costandin aţipi cu teama de vis, cu teama că avea să se despartă de nenea Mitru care-i fusese şi părinte şi frate. I se părea că se apropie de cortul lor calul alb şi adulmecă cu privirea depărtările câmpiei aurite de lanurile de grâu. Băiatul se gândi la cal cu spaimă şi dormi somn adânc până la ivirea zorilor.

Când se trezi, era singur. Calul alb nu întârziase să vină pe furiş să-l ia şi să-l ducă pe nenea Mitru să-şi găsească norocul. Porni trist mai departe cu animalele şi cu zimbri şi cu cele câteva

păsări viu colorate: un cucoş de stepă, un păun şi doi fazani. Lumea pe unde trecea privea cu admiraţie băiatul care conducea o rulotă singur.

Cei doi zimbri îl secondau şi mergeau cu paşi rari, oprindu-se din când în când la câte o oază de răcoare. După o lună de aventuri pe drumul Bărăganului, rulota ajunse în Pădurea Trivalea din apropierea Piteştilor. Aici animalele se lăsară coborâte într-un spaţiu natural plin de splendoare, cam la două sute de metri de hanul *Cornul Vânătorului.*

Repede primi ajutoare de la oamenii pădurii şi de la cei de la han care găsiră de cuviinţă să ridice spaţioase încăperi din lemn, renunţând la cuştile mici, pentru cele şase soiuri aduse din savana îndepărtată aici, în pădurea primitoare şi plină de răcoare. Zimbrii rămaseră în libertate. Păsărilor li s-au încropit colivii în care se retrăgeau în timp de noapte ori de ploi şi ninsori. Zilnic primeau mâncare şi apă, astfel încât se încropise o rezervaţie Zoo dincolo de aşteptări. Oamenii locului şi edilii deveniră preocupaţi de ocrotirea şi îngrijirea acestor animale în Pădurea Trivalea, unde mai aduseră şi altele, îmbogăţind varietatea soiurilor de animale şi de păsări din Grădina Zoologică.

Costandin era cât se poate de mulţumit de ospitalitatea şi sprijinul localnicilor. Visa însă cu ochii deschişi casa părintească. Aici, aproape ca nu-şi mai vedea rostul, mai ales că seara, în timp ce se plimba, pe sub frunzarele dese, vedea un cal alb venind spre el în galop ca o nălucă.

A doua zi, când animalele primeau hrană şi apă, Costandin nu mai apăru. De-atunci nu l-a mai zărit nimeni prin locurile acestea. Posibil că şi pe el l-a purtat calul alb, ca pe Mitru, spre împlinirea destinului.

Cert este că, animalele, în clipele lor de nostalgie, privesc îndelung printre gratii de parcă l-ar căuta cu privirea pe Costandin.

Urşii umblă strigând de la un capăt la altul al ţarcului, fără oprire.

Nici tânărul nu le-a putut da uitării. Poate, în drumurile lui, o mai fi vizitat *Grădina Zoo* din Pădurea Trivalea, pierzându-se

printre lumea care dă năvală să vadă şi să se bucure de întâlnirea cu animalele din savana tanzaniană.

Dar nimeni nu ştie să spună.

*

Din punct de vedere al realităţii, pe lîngă rezervaţia de zimbri din Trivale, făcută şi îngrijită de Inspectoratul Sivic, prin vocaţia sa de animator, inginerul Mitică Georgescu, un pasionat în ale vânătorii, rezervaţie ce se întindea pe douăsprezece hectare şi jumătate, a existat, după spusele inginerului horticol Mircea Pungoci, o minigrădină, în Ştrand, pe malul drept al râului Argeş, realizată, în anii 1950, prin muncă voluntară.

Era un colţ zoologic cu cuşti improvizate unde vieţuiau urşi carpatini, lupi, vulpi. Inundaţiile din anii 70 şi mai ales apa care a dat năvală peste parc, au făcut ca aceste animale, puţine la număr, sa fie mutate la **Grădina Zoo,** din Pădurea Trivale.

Multă vreme, la intrarea în **Grădina Zoo**, a dăinuit o pancartă din tablă groasă de cinci milimetri pe care stătea scris, în rezumat, următorul text :

Grădina Zoologică Trivale – Piteşti s-a construit în perioada 25 mai 1972 – 28 iulie 1975, după documentaţia tehnică întocmită la 21 februarie 1972 de către inginerul Mircea Pungoci şi tehnicianul Ion Mazilu – salariaţi la Administraţia Serelor pepenierelor şi parcurilor – Piteşti.

Executanţi prin muncă voluntară au fost: Intreprinderea de Gospodărie Comunală – Piteşti, Întreprinderea Locativă şi Construcţii – Piteşti, Întreprinderea de Industrie Locală Progresul – Piteşti, Penitenciarul – Piteşti, Trustul de Construcţii Industriale – Piteşti, Şantierul de Întreţineri şi Reparaţii Străzi – Valea Mare – Piteşti şi Administraţia Serelor, Pepenierelor şi Parcurilor – Piteşti.

Alături de zimbri care aveau şi pui, grădina a fost repede populată cu noi specii de animale din zona temperată pentru a putea supravieţui în condiţiile vitrege ale iernilor noastre.

Primele specii din Grădină erau: o pereche de urşi carpatini, o pereche de urşi tibetani, doi râşi supranumiţi panterele Carpaţilor, nutrii, păuni, corbi, ciuhurezi, diverse specii de fazani, capre negre pitice, din Camerun, berbeci cu coamă, antilope nilgau – albastre, din India, lame, corbi carpatini, cerbi lopătari, un câine enot, un câine dingo din Australia, un iac, din Mongolia, berze, găini pitice.

Animalele trăiau în cuşti făcute din garduri de lemn pentru cele ierbivore. Penitenciarul Piteşti a prestat muncă voluntară cu deţinuţii pentru realizarea instalaţiei de apă, a gardului, a cuştilor.

În acelaşi timp s-au realizat plantaţii ornamentale din plante rare : foxodium distichurum (chiparosul de baltă), un conifer cu frunze care toamna devin roşii şi cad ; ginkgo biloba, un conifer adus din China tot cu frunze căzătoare şi multe altele.

Spaţiul a fost acordat, prin înţelegere, cu inginerul silvic Theodor Şerb, fără nici un act de proprietate. În februarie 1972, s-a obţinut acordul Primăriei Piteşti, pentru teritoriu.

Grădina Zoologică din Trivale nu a fost niciodată inaugurată şi s-a vizitat, timp de trizeci de ani, fără taxă de intrare. Întreaga activitate, care nu era deloc uşoară, a fost desfăşurată pe bază de voluntariat. Răspunzători permanenţi de îngrijirea tuturor speciilor erau doi vajnici lucrători : Găină Marian şi Păun Dumitru.

Grădina Zoo, astăzi, este populată de o sută de capete care includ treizeci şi două de specii (păsări şi animale) ce provin din Africa, Australia, Siberia, Tibet, India şi România.

Vizitatorul dornic de întâlnirea cu fauna din spaţiile sălbatice şi îndepărtate poate să vadă leii şi struţii africani, struţii emu din Australia, tigrul siberian, urşii tibetani şi animalele din spaţiul românesc precum lupii, urşii bruni, vulpea roşie, păsările răpitoare, striga, ciuhurezii, ciuvica, uliul, şorecarul găinilor, fazanul ş.a.

Doctorul veterinar, Nuşa Popescu, alături de doisprezece îngrijitori, vieţuieşte zi de zi în *Grădina Zoo,* din Trivale, despre care spune că este spaţiul şi locul unde animalele îşi pot exprima liber comportamentul. S-a creat dintotdeauna o ambianţă şi o

legătură sensibilă între oamenii *Grădinii* şi vietăţile care o populează. Vizitatorii, cel mai adesea copii, leagă şi ei relaţii speciale cu lumea diversificată a acestui spaţiu.

Astfel a luat naştere proiectul „*Copiii şi Grădina Zoo*", prin mijlocirea căruia sunt aduşi elevii din şcoli să viziteze, în mod gratuit, animalele pentru a le cunoaşte şi spre a le îndrăgi, urmărindu-se, prin această activitate, comuniunea dintre copii şi lumea necuvântătoarelor.

Se doreşte să ştie copiii că animalele trebuie privite dintr-o perspectivă mai înţeleaptă căci ele ne sunt colegi de prizonierat în incluziunea planetei. Au suflet, au viaţă. Se bucură şi se întristează ca şi oamenii.

Copiii, de mici, de foarte mici, trebuie sa înveţe să le iubească.

*

- După acest periplu prin legendele şi istoria locului simţim mult respect pentru eforturile edililor unei lumi trecute de a conserva şi înfrumuseţa *Parcul Trivalea.* Există o întoarcere la valorile naturale şi culturale mai vechi, domnule Liviu Iliescu, prin ce se concretizează preocupările mai noi pentru reabilitarea acestul spaţiu binecuvântat de Dumnezeu ?

- Nu putem să trecem cu vederea că prin interesul şi eforturile primarului Tudor Pendiuc şi ale directorului Administraţiei Domeniului Public, Doru Iliescu, se fac, la Grădina Zoologică, investiţii importante pentru asigurarea unor adăposturi mai confortabile pentru animale. Deja vedem că a fost angajată o firmă să realizeze acest proiect de anvergură. E un lucru extraordinar ţinând seama de spaţiul limitat în care vieţuiesc, bunăoară, urşii. Eu zic că e un bun început.

- Aşadar prin credinţă, discreţie şi dorinţa de a face binele în folosul comunităţii, şi edilii din zilele noastre se implică în acţiunile de recuperare şi transformare a unei moşteniri a trecutului.

Mai rămâne ca noi, oamenii, care ne bucurăm de acest areal, să căpătăm admirație pentru natură și s-o ocrotim.

Care ar fi mesajul dumneavoastră către lume, domnule Liviu Iliescu, chemarea pe care o adresați turiștilor de pretutindeni, din această grădină de la *Cornul Vânătorului ?*

- În momentele mele de liniște și de nostalgie, chiar m-am gândit la un fel de baladă pe care am exprimat-o în versuri specifice stilului popular. E un fel de invitație la han, o chemare către lumea dornică de o oază de liniște :

În Trivale, la Pitești
Frumoasă vară trăiești,
În pădure, la răcoare
Sună corn de vânătoare.

Petreci zile de plăcere
Cu pastramă, mici și bere ;
Pui, mujdei cu mămăligă
Drumețului bine-i pică.

Pe meleaguri argeșene
Sunt zile de sărbătoare ;
Argeșeanca-i primitoare
La Cornul de vânătoare.

O orchestră românească
Ne întâmpină-n terasă,
Lângă ciorbă de potroace
Cum românului îi place.

Partide de vânătoare,
Clipe de joc și-ncântare
De plimbare, de odihnă
De bucurie și tihnă.

În oraș e plictiseală
Poluare, chimicale,
Zgomot, pâclă și mult soare
Veniți, oameni, la Trivale !

Chiar în inima pădurii
Găsiți loc de promenadă,
Ambianță și mâncare :
Mititei cu pâine caldă

La Trivale, la Trivale
V-așteaptă cornu-n cerdac
Grădină de vară mare
Și hotel pentru culcare !

Concluzie

Mă ataşez ideii acestei cărţi care ne pune faţă în faţă cu istoria şi cu sufletul spaţiului legendar pe unde au călătorit voievozii Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazul şi Matei Basarab. Este o carte care rememorează valorile unei lumi călătoare ca şi noi pe aceste locuri binecuvântate de Dumnezeu.

Pădurea Trivalea e un dar lăsat piteştenilor de către înaintaşi şi datoria noastră morală este în adevăr s-o păstrăm întreagă şi nealterată. Natura e o sărbătoare perpetuă a firii iar ocrotirea, conservarea şi înfrumuseţarea spaţiilor naturale trebuie să fie o componentă a sufletului uman.

Sunt impresionante eforturile edililor Primăriei Piteşti de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi până la jumătatea veacului XX în ceea ce priveşte înfrumuseţarea şi conservarea parcului de care ne bucurăm şi astăzi.

Primăria municipiului Piteşti şi *Consiliul Local* asigură pe piteşteni că ***Parcul Trivalea*** va fi declarat monument al naturii protejat prin lege şi va intra întru-un nou şi mare plan de dezvoltare şi modernizare.

Pădurea Trivalea este locul care găzduieşte în arealul său cel mai important punct turistic din Piteşti : *Grădina Zoo*, unde s-au început deja lucrările de amenajare. Socotim prioritar acest proiect, fiind vorba de acordarea unui loc mai generos animalelor spre a putea vieţui în condiţii mai bune. *Mănăstirea* sau *Schitul Trivalea* şi *Complexul Turistic Cornul Vânătorului*, mai bine cunoscute de către piteşteni, sunt obiective importante în geografia acestui spaţiu natural privilegiat.

Pădurea Trivalea însă va deveni, prin proiectul de modernizare şi sistematizare pe care-l vom scoate la concurs, cel mai important loc de agrement al oraşului. Vom adăuga, prin schimb, încă o sută de hectare de pădure Parcului Trivalea, teritoriu ce va deveni domeniu public al Primăriei. Vor reînvia trăsurile de epocă trase de cai, se va realiza un patinoar artificial lângă grotă, un pavilion pentru tineri în care se vor organiza programe muzicale şi seri culturale. Şi multe alte surprize plăcute îi aşteaptă pe piteşteni şi pe turişti. De la grotă şi până la Grădina Zoo se vor planta bănci pentru bătrâni, tineri şi copii şi lămpi de iluminat.

În cadrul licitaţiei fiecare participant va prezenta un memoriu explicativ al parcului din punctul de vedere al arhitectului peisagist cât şi al beneficiarului. Se va insista mult pe menţinerea aspectului natural, deschizând numai linii de vedere din spaţiul păduratic către aleea principală, fără a sacrifica un copac sau o floare.

Ne-am propus ca Parcul Trivalea să rivalizeze cu cele mai frumoase şi atractive parcuri din Europa, dar mai ales să fie cel mai vestit din ţară.

Legendele şi istoria acestui spaţiu certifică încă o dată, dacă mai era cazul, că ***Pădurea Trivalea*** e un bun al comunităţii protejat şi apărat de legile în vigoare ale mediului şi ale Uniunii Europene.

Profesor Tudor Pendiuc – primarul municipiul Piteşti

CUPRINS

Imagini din Trivalea anilor 1904

Zile de promenadă

Pitești. Parcul Trivalea. Grota

PITEȘTI.
Parcul Trivalea și Mănăstirea

Podul de lemn

Pitești - Trivalea

Copac secular

Imagini din Trivalea anilor 2000

Elevi de la Colegiul "I.C. Brătianu" pe aleea principală

Aleea luminoasă

Pe locul Grotei

Foişorul din coastă

Statuia din parc

Grădina de vară de la Grotă

Pârâul Trivalea

Podul de beton armat

Vedere luminoasă

Mânăstirea Trivalea de azi

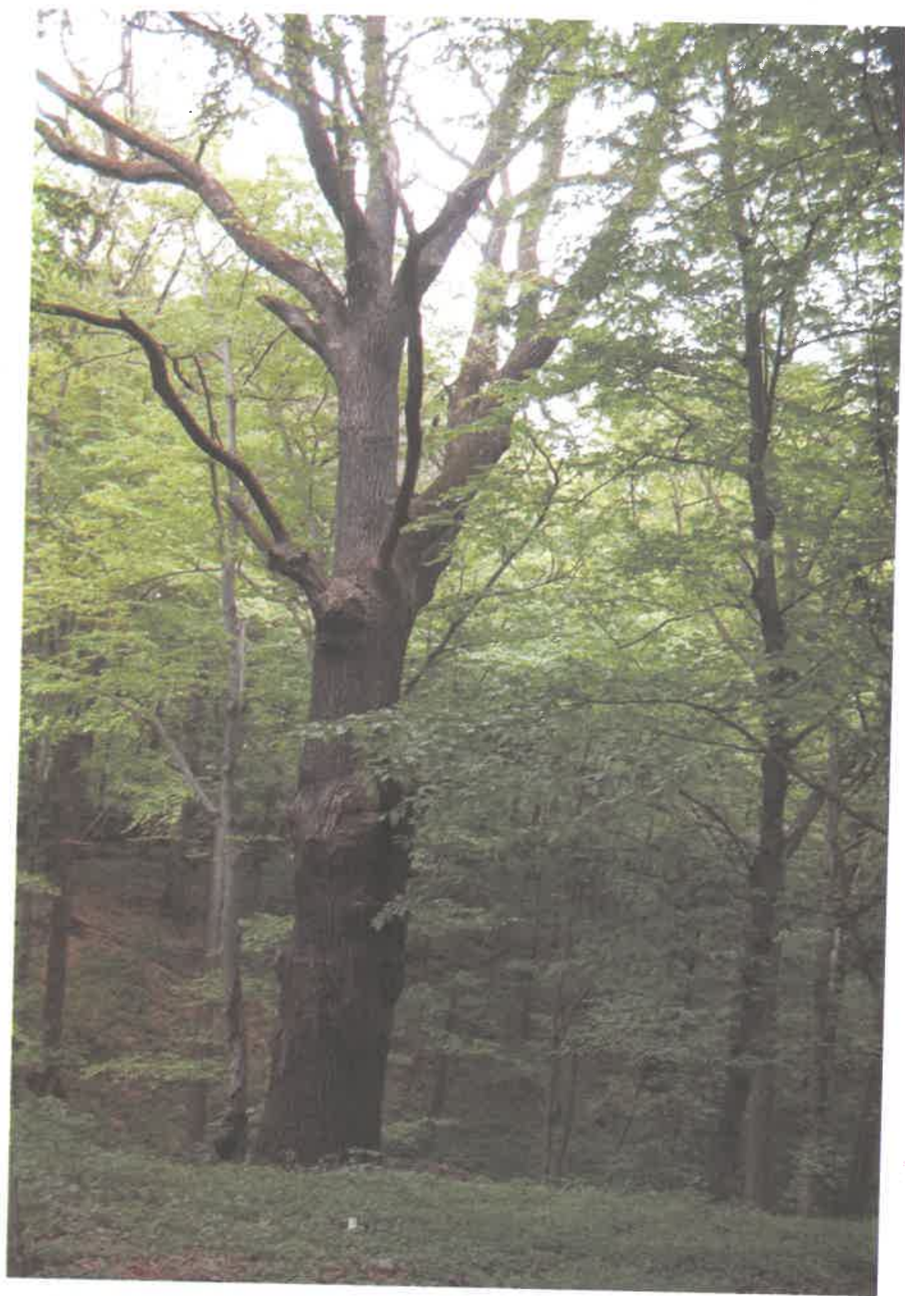
Clopotnița

O grădină rustică

Statuia dintre grădini

Copac bătrân

În interiorul pădurii

Pădurea primăvara

Imagini de la Complexul turistic Cornul Vânătorului

Vedere generală

Grădina și viitorii copaci

Bolovanul lui Mircea cel Bătrân

Piua

Grădina primăvara

Zile de răcoare și liniște

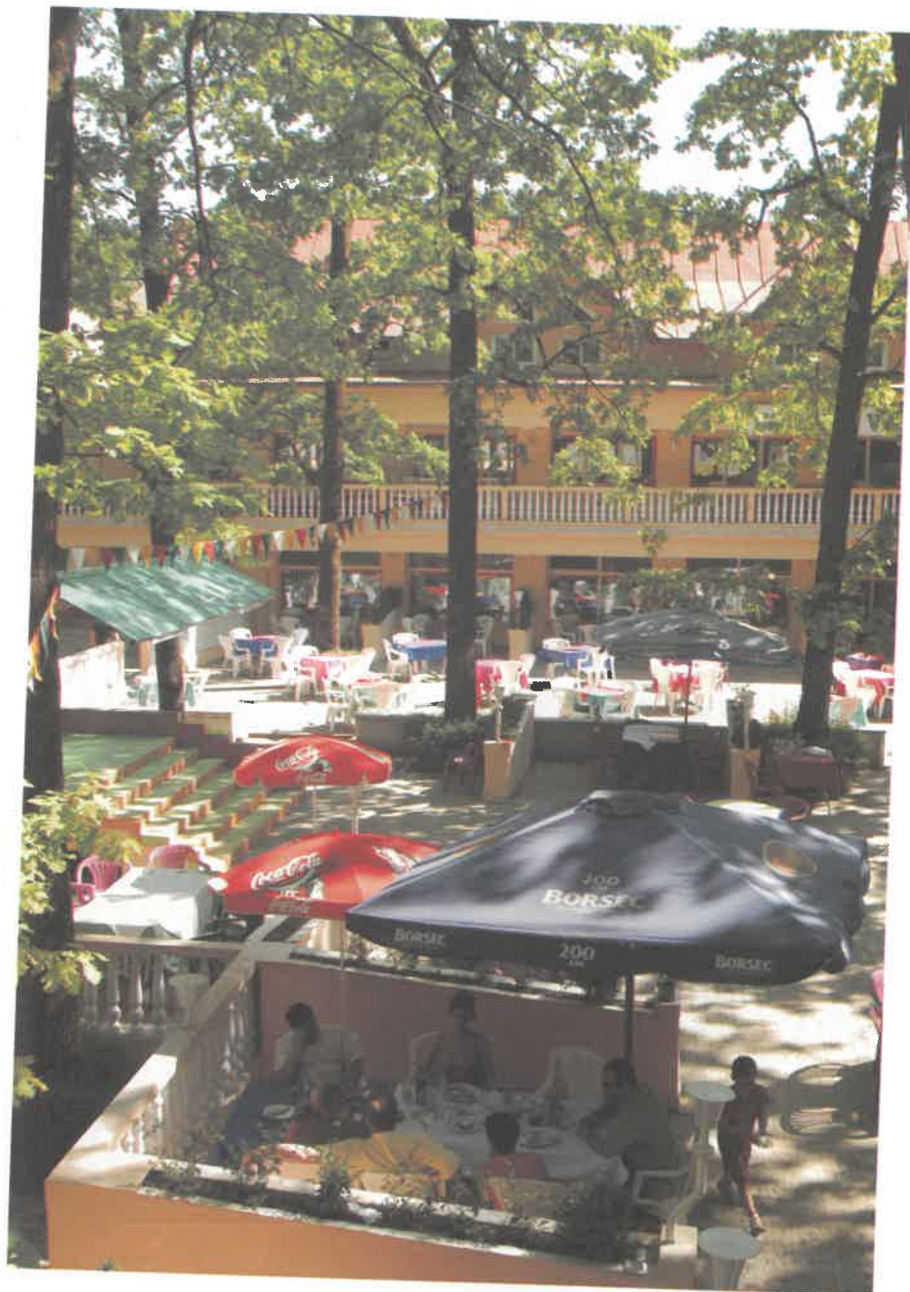
Ceasuri de tihnă

Cuptorul de aur

Grădina cu fântâni

La liniștea brazilor

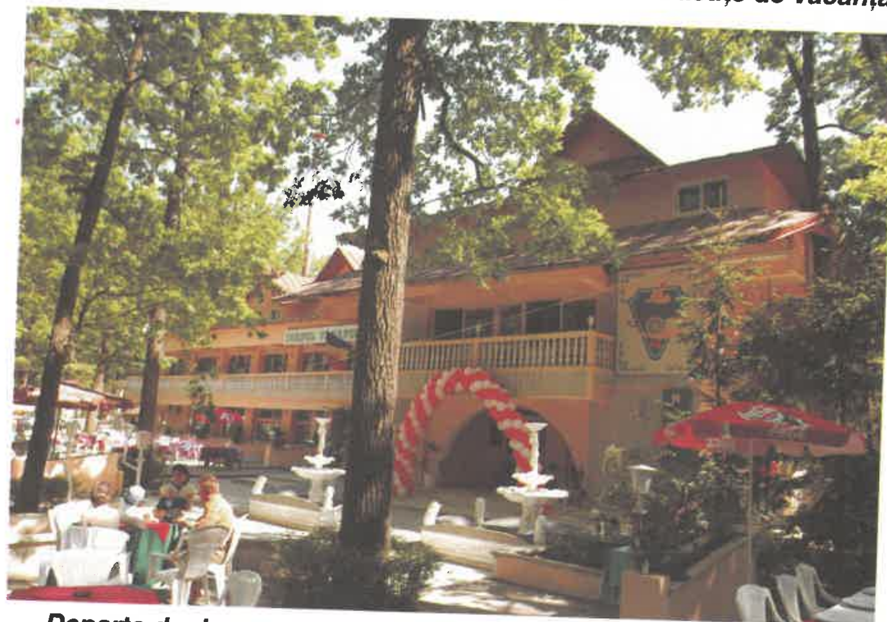
Intrarea la han

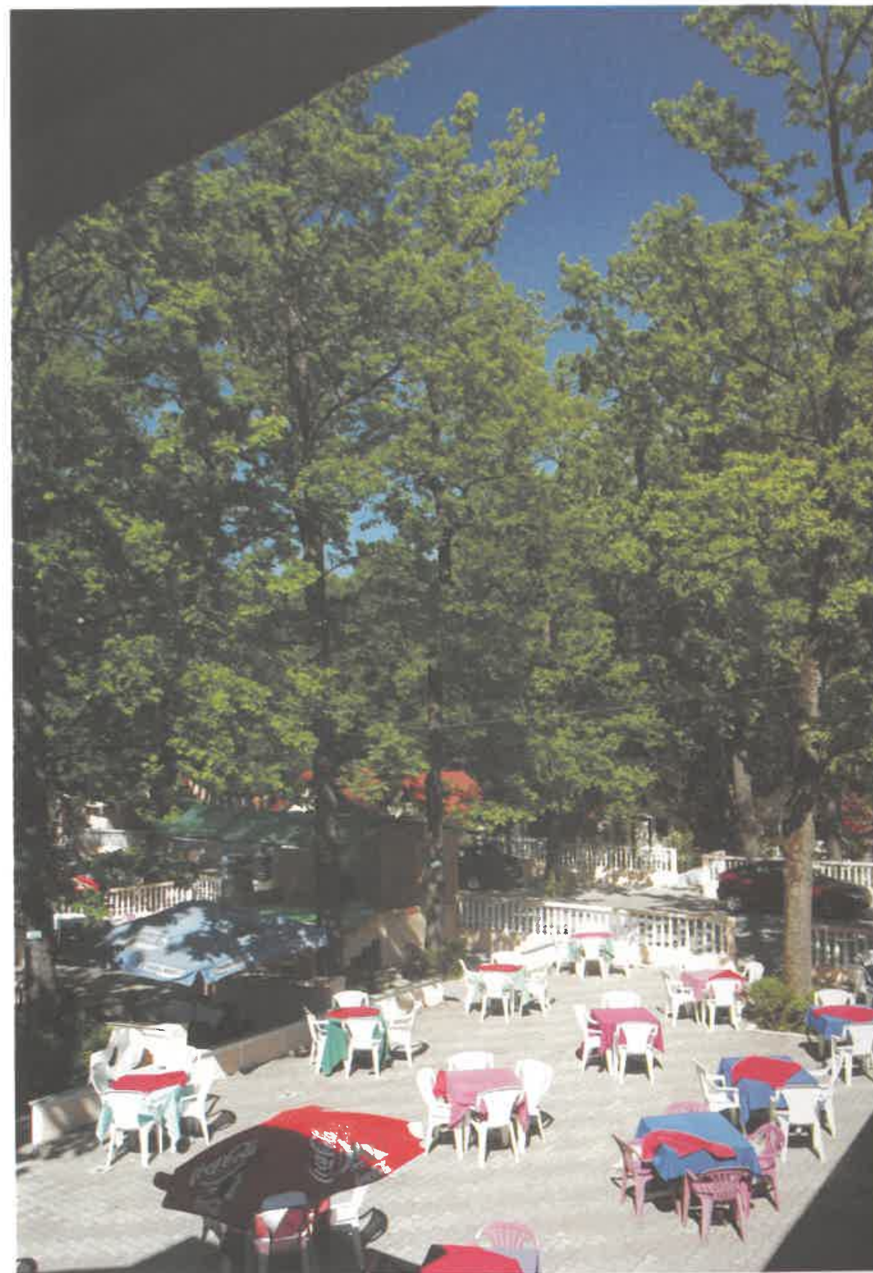
Aleea de la restaurant

Căsuțe de vacanță

Departe de dogoarea verilor fierbinți

Privire spre pădure

Statuia unui sacagiu

Cel mai atractiv punct turistic din Pitești - Grădina ZOO

Cel mai atractiv punct turistic din Pitești - Grădina ZOO

Cel mai atractiv punct turistic din Pitești - Grădina ZOO

Cel mai atractiv punct turistic din Pitești - Grădina ZOO

ISBN 978-973-88669-3-5